

NEMZETI SZAKKÉPZÉSI ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI HIVATAL

Összegző tanulmány
A megyei fejlesztési és képzési bizottságok
javaslatában, illetve a Kormány szakmaszerkezeti
döntésében támogatott és nem támogatott szakmák
piaci relevanciájának vizsgálata
című kutatás eredményeiről

Budapest, 2016

**A kutatás a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Tanács javaslatára miniszteri döntés
alapján,
az NFA KA 3/2013.sz. támogatási szerződés keretében valósulhatott meg.**

**A megyei fejlesztési és képzési bizottságok
javaslatában, illetve a Kormány szakmaszerkezeti
döntésében támogatott és nem támogatott szakmák
piaci relevanciájának vizsgálata**

Készítette:

**Dr. habil. Keczer Gabriella
kutatásvezető**

**Szabó Ferenc
kutató**

TARTALOM

Vezetői összefoglaló	4
Executive Summary	7
1. Bevezetés	9
2. A szakképzés a gazdaság szolgálatában	11
3. A szakmaszerkezeti döntés	14
3.1. A Kormány szerepe a szakmaszerkezeti döntésben	14
3.2. A megyei fejlesztési és képzési bizottságok szerepe a szakmaszerkezeti döntésben	16
3.3. Az állami szakképzési és felnőttképzési szerv szerepe a szakmaszerkezeti döntésben	19
4. A 2014/2015-ös tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntést megalapozó kutatások és a döntések összhangja.....	19
4.1. A szakképző iskolát végzettek iránti kereslet és kínálat várható alakulása.....	19
4.2. A pályakezdő szakmunkások munkaerőpiaci helyzete – 2013.....	23
4.3. Az NFSZ munkaerőpiaci helyzetképe és prognózisa és a szakmaszerkezeti döntések	27
4.3.1. A munkaerőpiaci helyzetkép és a szakmaszerkezeti döntés.....	27
4.3.2. A munkaerőpiaci barométer és a megyei javaslatok	28
5. A szakmaszerkezeti döntés piaci relevanciájának vizsgálata	29
5.1. A „kritikus” szakmák piaci kereslete és a szakmapolitikai döntés.....	30
5.2. A szakiskolai ösztöndíjjal támogatott hiány-szakmákra vonatkozó szakmaszerkezeti döntés	36
5.3. További szakmák munkaerőpiaci kereslete és kínálata, amelyek esetében eltér a MFKB javaslata és a kormány döntése.....	39
5.3.1. A MFKB által támogatásra javasolt, de a kormány által nem támogatott képzések.....	39
5.3.2. A MFKB által támogatásra nem javasolt, de a kormány által támogatott képzések.....	40
5.4. Magas munkanélküliséggel jellemezhető szakmák és a szakmapolitikai döntések	43
5.5. A régió munkáltatói által igényelt képzések és a szakmaszerkezeti döntés.....	45
6. A szakképzés és a munkaerőpiac összehangolásának problematikája	47
6.1. A megbízható és teljes körű adatok hiánya	47
6.2. Munkaerőhiány és -kereslet együttes jelenléte	50
6.3. A rendszerbe történő beavatkozás nehézségei.....	52
7. A kutatási eredmények összegzése	54
7.1. A megyei javaslatok, illetve a kormánydöntés munkaerőpiaci kereslet általi vezéreltsége.....	55
7.2. A támogatott és nem támogatott szakmák munkaerőpiaci kereslete és kínálata.....	56
7.3. Egyéb megállapítások, javaslatok.....	59
Mellékletek	61
Források	69
Ábrák és táblázatok jegyzéke.....	71

Vezetői összefoglaló

A kormányzati oktatási és gazdasági stratégiákban központi szerepe van a szakképzés fejlesztésének, ezen belül a kínálat és a kereslet összehangolásának. Ennek egyik alappillére a szakmaszerkezeti döntés, amelynek célja, hogy az állam csak olyan képzést támogasson költségvetési forrásból, amelyre a munkaerőpiacnak szüksége van.

Kutatásunkban, amely a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal jóvoltából, az NFA KA 3/2013.sz. támogatási szerződés keretében 2015. október-novemberében valósult meg, a 2014/2015-ös tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntés piaci relevanciáját vizsgáltuk a Dél-Alföld régióban, két aspektusból.

Egyrészt a megyei javaslatok, illetve a kormánydöntés munkaerőpiaci kereslet általi vezéreltségét vizsgáltuk. Ehhez a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) által a döntés előtt készített munkaerőpiaci helyzetjelentésben és prognózisban kirajzolódó keresletet és kínálatot, valamint munkaerőpiaci mozgásokat vetettük össze a megyei fejlesztési és képzési bizottságok javaslataival, valamint a kormányzat szakmaszerkezeti döntésével.

Másrészt azt vizsgáltuk, hogy a jelenlegi munkaerőpiaci helyzet igazolja-e az egyes szakmák támogatottságát a régióban. Ehhez a NFSZ adatbázisában megjelenő álláslehetőségeket kérdeztük le a kutatási tervnek megfelelően, ezen felül adatigényléssel fordultunk a három megyei kormányhivatalhoz, és a Bács-Kiskun és Csongrád megyétől kapott, bejelentett álláshelyekre és regisztrált munkanélküliekre vonatkozó adatsorokat is felhasználtuk.

A kutatás során öt szakmakörben végeztünk vizsgálatot. Az első körbe azokat a szakmákat soroltuk, amelyek a szakmaszerkezeti döntést megalapozó munkaerőpiaci helyzetképek és előrejelzések alapján „kritikusnak” tekinthetők. A második kört az ösztöndíjas hiány-szakmák alkotják. A harmadik körbe azokat a szakmákat soroltuk, amelyek tekintetében eltért a megyei javaslat a kormánydöntéstől. A negyedik körben azokat vizsgáltuk, amelyekben jelenleg magas a regisztrált munkanélküliek száma. Az ötödik körben azokra a képzésekre fókuszáltunk, amelyeket a három megye munkáltatói igényelnének.

Hangsúlyozzuk, hogy elemzésünk a kutatási tervnek megfelelően a munkaerőpiaci kereslet 2015. őszi pillanatfelvételén alapul, így kizárólag arra a kérdésre tudunk választ adni, hogy a szakmaszerkezeti döntéseket igazolja-e a Dél-Alföld régió jelenlegi munkaerő-kereslete. Azonban a szakmaszerkezeti döntésnél a javaslattevő MFKB-ok és a döntéshozó kormány is számos egyéb tényezőt is figyelembe vesz, így kizárólag a (pillanatnyi) munkaerőpiaci kereslet alapján nem lehet általános véleményt mondani a szakmaszerkezeti döntés megfelelőségéről. A hazai munkaerőpiac állandó jellemzője, hogy még a hiány-szakmákban is egyszerre van jelen a munkaerő-hiány és a munkanélküliség. Ennek oka egyebek között, hogy a szakemberek nem rendelkeznek a munka betöltéséhez szükséges kompetenciákkal. Ezért a szakképzésből kikerülő, korszerű tudással rendelkező munkavállalók akkor is esélyesek lehetnek a munkaerőpiacon, ha az adott szakmában magas a munkanélküliek száma. Számolni kell azzal a módszertani korláttal is, hogy semmilyen adatbázisban nem jelenik meg minden üres álláshely. Fontos hangsúlyozni azt is, hogy a szakmaszerkezeti döntések hatása leghamarabb négyév múlva lesz hatással a kilépő diáklétszám struktúrájára, ezért egy-egy szakmaszerkezeti döntés helyességéről csak évek múlva lehet ítéletet alkotni.

Legfontosabb kutatási eredményeink az alábbiakban foglalhatók össze.

A megyei javaslatok, illetve a kormánydöntés munkaerőpiaci kereslet általi vezéreltségéről összességében megállapítható, hogy a jó munkaerőpiaci kilátásokkal rendelkező szakmákat támogatják a szakmaszerkezeti döntések. A kereslet általi vezéreltség azonban nem állapítható meg akkor, amikor túlkínálatos, magas munkanélküliséggel sújtott szakmákról van szó. A gyakorlat tehát pontosan követi azt az elvet, hogy azon szakképesítések és ágazatok, amelyekkel kapcsolatban nem rajzolható fel egyértelmű negatív gazdasági prognózis, ne kerüljenek leépítésre, illetve, hogy a döntés során a döntéskor érvényes keresleti-kínálati viszonyok és prognózisok mellett más szempontokat is figyelembe vesznek. Ennek helyességét igazolja, hogy több olyan szakmát is találtunk, amelyek esetében Csongrád megye nem javasolta a támogatást, a kormány mégis a támogatás mellett döntött, és a jelenlegi kereslet-kínálati viszonyok visszaigazolják a kormánydöntés helyességét.

Azokban a szakmákban, amelyet a felmérés országosan túlkeresletesnek és nehezen betölthetőnek jelzett előre, és amelyek mindegyikét támogatandónak ítélte meg a szakmaszerkezeti döntés ennek alapján, a Dél-Alföld régióban jóval több regisztrált munkanélküli van, mint ahány üres álláshely megjelenik az adatbázisokban. Ennek alapján

tehát nem látszik igazolódni, hogy a kínálatot meghaladó kereslet indokolja e képzések támogatását.

A szakmaszerkezeti döntésben szakiskolai ösztöndíjjal támogatott hiány-szakmák a régióban két esetben nem a megyei javaslatok alapján kerültek ebbe a kategóriába. A pillanatnyilag rendelkezésre álló adatok szerint számszerűen nincs munkaerőhiány ezen a szakmák esetében. A többi ösztöndíjas hiány-szakma esetében a kormány támogatás alapja a MFKB-k javaslata. Ezt az egyöntetű támogatást jelenleg a munkaerőpiac – hasonlóan az előző két szakmához – legtöbbször nem igazolja vissza.

Ami a megyék javaslatától eltérő kormánydöntést illeti, a rendelkezésre álló adatok alapján megállapíthatjuk, hogy a kormány döntése helyes volt, amikor jó néhány olyan szakmát nem támogatott, amelyeket a helyi képzési bizottságok támogatásra javasoltak. Különösen a Bács-Kiskun megyei javaslatok esetében találtunk számos javasolt szakmát, amely javaslatok adataink szerint nem voltak megalapozottak. Azon képzések esetében, amelyeket a megye nem javasolt támogatásra, a kormány mégis támogat, a jelenlegi munkaerőpiaci adatok azt mutatják, hogy nem indokolt a korlátlan kormánytámogatás. Ezen szakmák esetében érdemes lehet megfontolni a támogatás megvonását.

A régió munkáltatói által igényelt képzéseket a szakmaszerkezeti döntés legalább korlátozottan támogatja. Egyetlen olyan képzést sem találtunk, amelyet a régió munkáltatói igényelnének, a kormányzat viszont egyik megyében se támogatná.

A kutatás kapcsán is fontosnak tarunk kiemelni néhány olyan tényezőt, amelyek komoly kihívássá teszik a szakképzési kibocsájtás gazdaság igényeihez történő igazítását. Ezek a következők:

- teljes körű és megbízható adatok hiánya;
- a munkaerő túlkereslet és túlkínálat együttes jelenléte bizonyos szakmák esetében;
- a képzési rendszerbe történő beavatkozás problematikája.

Executive Summary

The development of vocational education has a central role in the educational and economical strategies of the Hungarian government. It includes the coordination of labour demand and supply. One of the pillars of the development and coordination is the decision on the professional structure of Hungarian workforce. Its objective is to narrow the public educational funding to those professions that are demanded by the economy.

In the course of our research, conducted with the help of the National Vocational and Adult Training Agency and the „NFA KA 3/2013” scholarship, we have studied the relevancy of the decision on the professional structure concerning the 2014/2015 academic year in the South Plains Region.

We studied the relevance of the decision on the professional structure from two aspects. First we examined to what extent the decision was based on the labour demand. In this phase we compared the decision with the situation reports and labour market prognoses available in the time of the decision. Then we examined if present labour demand confirms the decision. In this phase we checked the job opportunities and the unemployment data for those professions that were supported in the decision and also for those that were not. We focused on five groups of professions: a) critical professions with significant oversupply or overdemand; b) professions in demand, whose acquisition is supported by educational grants; c) those professions where the proposal of the local actors were different from the decision of the government, d) professions with high unemployment rates and e) vocational trainings demanded by the local employers.

We have to emphasize that our analysis is based on a snapshot of the labour market in the Fall of 2015. Therefore we can only state if the present demand and supply confirm the decision or not. However, the decision is based not only on the labour demand and supply of a given time, but on several other factors. So one cannot judge the compliance of the decision only on the basis of demand and supply. We have to note that this type of research has a limited validity due to the lack of comprehensive data, basically on job vacancies. And finally we have to be aware of the fact that the decision of a given year will affect the output of the

vocational education system only years later. Thus we can judge the compliance of a decision only several years later.

The key findings of our research are the following. Generally speaking we can say that the decision is demand-driven in the case of professions with a promising labour market outlook. But in the case of professions with an unfavourable labour market outlook or a high unemployment rate, the decision is not based on the narrow demand. The decision follows the previously set principle of not to discourage a profession until there is a lasting and unquestionable negative prognosis. Our research confirms that this is appropriate, since we have found several professions that were not proposed by the local actors, but were supported by the government, and now are demanded by the labour market. In the case of professions that had a promising outlook and were thus supported by the decision, we have found much more unemployed people than vacant positions. So, the labour market situation itself does not verify the decision. This is also true for the professions whose acquisition is supported by educational grants. There are several cases when the decision of the government differs from the proposal of the local actors. We concluded that the government was right not to support some professions, for there is no significant demand for them. But in most of the cases when the decision supports a profession not proposed by the local actors, it seems that the proposal was right.

We found that the decision supports all the trainings that are demanded by the local employees.

In the course of our research we have identified some factors that make the coordination of labour demand and supply a great challenge. These are:

- the lack of comprehensive and reliable data;
- the simultaneous presence of overdemand and oversupply in certain professions
- the difficulties of intervening to the educational system.

1. Bevezetés

A jelenlegi magyar szabályozási feltételek és kormányzati koncepció kitüntetett szerepet tulajdonítanak a szakképzés fejlesztésének. E kormányzati cél elérésének egyik legfontosabb eszköze a kínálat és a kereslet jobb összhangjának megteremtése azáltal, hogy szakmánként próbálja a jövőbeni kínálat mennyiségét a becsült (feltételezett) jövőbeni kereslet mennyiségéhez igazítani. (MKIK 2013) A munkaerőpiac mindenkori elvárásainak megfelelő szakképzési kibocsátás megteremtése nehéz feladat, hiszen a gazdasági környezet olyan sebességgel változik, amit a kibocsátási oldal természetéből fakadóan képtelen követni. (Fülöp et al. 2013) A hatékony és a gazdasági elvárásoknak megfelelő szakképzésre vonatkozó állami tervezés egyik alappillére a szakmaszerkezeti döntés. (Kormos 2014) A szakmaszerkezeti döntés célja, hogy az állam csak olyan képzést támogasson költségvetési forrásból, amelyre a munkaerőpiacnak szüksége van. A képzésnek a gazdaság igényeihez illesztését célozza a szakiskolai tanulmányi ösztöndíjrendszer is, amely a hiányszakmák választására, elsajátítására ösztönzi a fiatalokat az adott megyében. (Odrobina 2014)

Kutatásunk a 2014/2015-ös tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntésre irányult, azaz a 562/2013. (XII. 31.) Korm. rendeletben támogatottnak, korlátozottan támogatottnak illetve nem támogatottnak kihirdetett szakképesítések, valamint szakiskolai ösztöndíjjal támogatott hiány-szakmák piaci relevanciáját vizsgáltuk a dél-alföldi régióban.

A kutatási terv szerint a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) adatbázisában kerestünk állásajánlatokat 2015 októberében és novemberében. A vizsgálatba megyénként 300 szakmát vontunk be, így összesen 900 szakma állásajánlataira kerestünk rá. Bár a kutatási tervben nem szerepelt, szükségesnek láttuk a munkaügyi szervezetekhez bejelentett üres álláshelyeket is vizsgálni. Ezért a megyei kormányhivatalokhoz fordultunk adatigényléssel. Bács-Kiskun és Csongrád megyékből kaptunk elemezhető adatsorokat. Tekintettel arra, hogy jó néhány szakmát elsősorban nem alkalmazottként, hanem egyéni vállalkozóként üznek (önfoglalkoztatás) -- ilyen például a szabó, a fodrász, a gazda, a kárpitos stb. -- ezeknek a munkaerőpiaci relevanciáját nem lehet vizsgálni a meghirdetett álláshelyek alapján. Ezért vizsgálatunkba a munkanélküliségi adatokat is bevontuk, azzal a feltételezéssel élve, hogy ha egy szakmában kis számban vannak regisztrált munkanélküliek, akkor arra a szakmára akkor is van gazdasági igény, ha nincsenek meghirdetett állások.

Elemzésünk fókusza kettős volt. Egyrészt vizsgáltuk a szakmaszerkezeti döntések piaci relevanciáját abban az értelemben, hogy azok mennyire voltak a várható munkaerőpiaci kereslet által vezéreltek, azaz mennyiben voltak összhangban a döntések az akkori munkaerőpiaci prognózisokkal.¹ Másrészt vizsgáltuk, hogy a jelenlegi munkaerőpiaci kereslet-kínálati viszonyok igazolják-e a szakmapolitikai döntések piaci relevanciáját.

A kutatás során öt szakmakörben végeztünk vizsgálatot. Az első körbe azokat a szakmákat soroltuk, amelyek a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) szakmaszerkezeti döntést megalapozó országos felmérése alapján „kritikusnak” tekinthetők -- ilyenek azok a szakmák, amelyekre jelentős túlkeresletet vagy túlkínálatot vetített előre a felmérés, illetve, amelyek tekintetében a legnehezebben betölthetők az álláshelyek. Ugyanebben a körben vizsgáltuk az NFSZ rövidtávú előrejelzésében a Dél-Alföld régióban bővülőnek vagy szűkülőnek prognosztizált szakmákat is. A második kört az ösztöndíjas hiány-szakmák alkotják – ezek teljes körére elvégeztük annak vizsgálatát, hogy a jelenlegi munkaerőpiaci kereslet, illetve munkaerő-felesleg visszaigazolja-e a szakmaszerkezeti döntést. A harmadik körbe azokat a szakmákat soroltuk, amelyek tekintetében eltért a megyei javaslat a kormánydöntéstől. A negyedik körben azokra a szakmákra vonatkozó szakmaszerkezeti döntést vizsgáltuk, amelyekben jelenleg igen magas a regisztrált munkanélküliek száma. Az ötödik körben azon képzeteket vizsgáltunk, amelyeket egy regionális felmérés eredményei alapján a három megye munkáltatói igényelnének.

Tanulmányunk első részében a szakképzés és a munkaerőpiac összehangolásának jelentőségét és koncepcióját, majd a szakmaszerkezeti döntés rendszerének lényegét, az egyes szervezetek szerepét mutatjuk be. Ezt követően a 2014/2015-ös tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntést megalapozó kutatások és a Dél-Alföld régióra vonatkozó döntések összhangját vizsgáljuk. A harmadik részben kerül sor a három kiválasztott szakmakörbe tartozó szakmák munkaerőpiaci keresletének részletes elemzésére. Ezt követően foglalkozunk a szakképzés és a gazdaság igényeinek összehangolása során felmerülő problémákkal, majd összegezzük kutatási eredményeinket és megfogalmazzuk javaslatainkat.

Hangsúlyozzuk, hogy elemzésünk a kutatási tervnek megfelelően a munkaerőpiaci kereslet 2015. őszi pillanatfelvételén alapul. Ennek megfelelően elemzésünkben kizárólag arra a --

¹ Ennek a fókuszának a fontosságára korábbi kutatások irányították rá a figyelmünket, például Fazekas (2011).

kutatási tervben megfogalmazott -- kérdésre tudunk választ adni, hogy a szakmaszerkezeti döntéseket igazolja-e a dél-alföldi régió jelenlegi munkaerő-kereslete. Fontos azonban figyelembe venni, hogy a szakmaszerkezeti döntésnél a javaslattevő MFKB-ok és a döntéshozó kormány is számos tényezőt vesz figyelembe, így például a trendeket, az előrejelzéseket, a gazdaságfejlesztési terveket, a meglévő képzési kapacitásokat, a tanulói preferenciákat. Ezért kizárólag a (pillanatnyi) munkaerőpiaci kereslet alapján nem lehet általános véleményt mondani a szakmaszerkezeti döntés megfelelőségéről. Számolni kell azzal a módszertani korláttal is, hogy sem az NFSZ adatbázisában,² sem a kormányhivataloktól beszerzett adatsorban – és semmilyen más adatforrásban – nem jelenik meg minden üres álláshely. Fontos hangsúlyozni azt is, hogy a t0 évben meghozott szakmaszerkezeti döntés hatása átlagosan t+3 év múlva lesz hatással a kilépő diáklétszám struktúrájára és így a munkaerőpiaci kereslethez való illeszkedésre, ezért egy-egy szakmaszerkezeti döntés helyességéről csak évek múlva lehet ítéletet alkotni.

2. A szakképzés a gazdaság szolgálatában

A szakképzés és a munkaerőpiac kapcsolatának erősítése, a szakképzés munkaerőpiaci relevanciájának növelése olyan kihívások, amelyekkel a hazai szakképzés hosszú ideje szembesül.

Már a 2000-es évek elején lefolytatott országos felmérésekből is kiderült, hogy az iskolarendszerű képzés és a munkaerő kereslet struktúrája jelentősen eltolódott egymástól; a kékgalléros szakmunkások hiánya a gazdaság növekedésének erősödő korlátjává vált. A szakképző intézmények – szakiskolák és szakközépiskolák – szakmakínálatát a tanulói kereslet határozza meg, s az iskolák fenntartására-működtetésére irányuló érdekeik okán nem tudnak a szakmaszerkezeti kínálat megfelelő módosításával a környezetükben tapasztalható munkaerő-kereslethez igazodni. A tanulók karriertörekvései, a képző intézmények kínálati szerkezete egyre távolabb kerülnek a foglalkoztatók munkaerő-keresletétől. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a gazdaság munkaerőkorlátokba ütközik, a pályakezdők munkanélkülisége növekszik, s a kormányzatra a szükséges korrekciók finanszírozásnak egyre nagyobb terhe

² A hazai 1,5 millió gazdasági szervezetből mintegy 350-400 ezer tartozik az NFSZ ügyfélkörébe. (Varga 2004)

fog hárulni, nem is beszélve arról, hogy a napjainkban és a közeljövőben munkaerőpiacra belépő korosztályok növekvő mértékben frusztrálódnak. (Dávid 2005)

Az OECD 2007-es országjelentése például a hazai szakképzés egyik legnagyobb problémájának azt tartja, hogy a szakképzés erősen iskolaalapú jellegű és gyenge a kapcsolata a munkaerőpiacal. A nemzetközi szervezetek által megfogalmazott fontos, általános ajánlás, amely többnyire a nemzeti stratégiák között is kiemelt szerepet kap, hogy a szakképzés reflektáljon a munkaerőpiac igényeire. (Szanyi 2011)

Mártonfi (2009) a szakképzési helyek kialakításának három modelljét különbözteti meg:

1. A szakképzési kínálatot teljes egészében a tanulók igényei alakítják.
2. A képzési helyek kialakítását az érintett felek (munkaadók, tanulói igények, munkaerőpiaci előrejelzés) véleményei alapján tervezik meg.
3. A munkaadók által felkínált képzési helyekből választhatnak a tanulók (ez az úgynevezett duális rendszer).

A 2000-es évek elején jól jellemezte a hazai helyzetet Dávid (2005: 70): „Az oktatási rendszer kibocsátása jelentősen elszakadt a munkaerőpiaci igényektől. A középfokú oktató intézményeket semmi sem ösztönzi a munkaerőpiaci igények figyelembe vételére. Ezzel szemben a normatív finanszírozás a mindenkori tanuló/szülői igények kielégítésére, a hallgatói létszám maximalizálására sarkallja az intézményeket.” Ez egyértelműen az 1. modellnek felelt meg. A szakképzési rendszer átalakítása, a szakmaszerkezeti döntés jelenlegi rendszere a 2. modellt követi, míg a duális képzések bevezetése a 3. modellt valósítja meg.

A szakmaszerkezeti döntés rendszerének kialakítása mögött egy átfogó törekvés állt arra vonatkozóan, hogy a szakképzés kielégítse a gazdaság szakemberszükségletét. A jelenlegi rendszer előzményeként a szakképzés képzési kínálatának a munkaerőpiaci igényekhez történő jobb alkalmazkodásának elősegítésére több törvénymódosítást fogadtak el 2007-ben. A regionális fejlesztési és képzési bizottságok feladatkörébe utalták, hogy meghatározzák a szakképzés fejlesztési irányait és beiskolázási arányait a régióban, hogy részt vegyenek a pályakövetési rendszer működtetésében, hogy a régióban működő helyi önkormányzatoknál kezdeményezzék a szakképzés-szervezési társulások megalakulását. (Kézdi et al. 2008) A rendszer újabb átalakítását követően 2012 óta a kormány dönt az állam által finanszírozandó iskolai szakképzésre vonatkozó keretekről.

A 2011-es kormányhatározattal³ elfogadott szakképzési koncepcióban hangsúlyozottan megjelent az a kívánalom, hogy az állam által támogatott képzések körében érvényesíteni kell a gazdaság igényeit, továbbá növelni kell a képzések hatékonyságát és hasznosulását a munkaerőpiacon. (NGM 2014) Mint Odrobina László 2013-ban megfogalmazta: „A szakképzés radikális átalakításának és teljes újraszabályozásának legfontosabb célja, hogy az állam által támogatott szakképzés a lehető legteljesebb mértékben reagáljon a munkaerőpiac igényeire. Az átalakítás minden eleme ezt a célt kívánja szolgálni, komplex módon, több szempontból megközelítve azt. Az újraszabályozás vezérelvét az képezi, hogy az iskolai rendszerű szakképzés a kibocsátás szerkezetét tekintve minél inkább feleljen meg a gazdaság elvárásainak... Mindezekhez elengedhetetlen a szakmaszerkezet átgondolt tervezése és szabályozása, valamint a fejlesztések, átszervezések tervszerű és a kívánt szakmaszerkezettel összhangban történő megvalósítása.” (Odrobina 2013: 12)

Mindez összhangban van a Nemzeti Együttműködés Programjában foglaltakkal. „Közvetlenül a rendszerváltás után a külföldi tőkebefektetések egyik legfőbb motiváló tényezője a hazai munkaerő -- árához képest -- jó szakképzettsége volt. A betelepülő nagyvállalatok többnyire ki is használták ezt a lehetőséget, sőt az ezredforduló óta egyre inkább magasabb szakképzettséget igénylő munkafolyamatokat telepítenek az országba, és ehhez egyre kevésbé találnak jól képzett szakmunkásokat. Olyannyira, hogy mára a külföldi nagyvállalatok letelepedésének, de a hazai kis- és középvállalatok fejlődésének is egyik legfőbb gátjává a jól képzett szakemberek hiánya vált. Az elmúlt másfél évtizedben az oktatás területén is megbomlottak az egyensúlyok... A magyarországi vállalatok versenyképessége -- a betelepült külföldi nagyoké éppúgy, mint a hazai kicsiké -- már csak a szakképzés rendszerének teljes átalakításával biztosítható.” (NEP 2010: 30-31)

³ A szakképzési rendszer átalakítására, a gazdasági igényekkel való összehangolására vonatkozó koncepcióról szóló 1198/2011. (VI. 17.) Korm. határozat.

3. A szakmaszerkezeti döntés

3.1. A Kormány szerepe a szakmaszerkezeti döntésben

A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény (SzT) alapján a Kormány évente meghozza az egyes tanévekre vonatkozó szakmaszerkezeti döntését a megyei fejlesztési és képzési bizottságok (MFKB) javaslata alapján.⁴ Ezen belül:

1. megyénként és a fővárosra lebontva az iskolai rendszerű⁵ szakképzésben oktatható, az OKJ szerinti, állam által elismert azon szakképesítéseket, amelyekre az adott tanévben induló iskolai rendszerű képzésekben a szakképző iskola fenntartója
 - a) korlátozás nélkül beiskolázhat, költségvetési hozzájárulásra korlátozás nélkül jogosult (támogatott szakképesítés),
 - b) költségvetési hozzájárulásra nem jogosult (nem támogatott szakképesítés),
 - c) költségvetési hozzájárulásra korlátozott keretszámok alapján jogosult (korlátozottan támogatott szakképesítés).⁶ (2014/2015-ös tanévre vonatkozóan a 562/2013 KR 1. sz. melléklet)
2. az adott megyében és a fővárosban iskolai rendszerű szakképzést folytató intézmények fenntartóira lebontva a korlátozottan támogatott szakképesítések keretszámait.⁷ (2014/2015-ös tanévre vonatkozóan a 562/2013 KR 2. sz. melléklet)
3. megyénként és a fővárosra lebontva az iskolai rendszerű szakképzésben oktatható, OKJ szerinti azon szakközépisikolai ágazatokat, amelyekre az adott tanévben induló iskolai rendszerű képzésekben a szakképző iskola fenntartója
 - a) korlátozás nélkül beiskolázhat, költségvetési hozzájárulásra korlátozás nélkül jogosult (támogatott ágazat),
 - b) költségvetési hozzájárulásra nem jogosult (nem támogatott ágazat),

⁴ 2012-ig ez a Regionális Fejlesztési és Képzési Bizottságok feladata volt.

⁵ A 2015/2016-os tanévtől kezdődően a szakmaszerkezeti döntés az iskolarendszeren kívüli szakképzésre is kiterjed.

⁶ A 2013/2014-es tanévre vonatkozóan még kételemű döntés született (támogatott/nem támogatott kategória.) A 2014/2015-ös tanévre vonatkozóan lett háromelemű a szakmaszerkezeti döntés (támogatott/korlátozottan támogatott/nem támogatott kategória).

⁷ Lehetőség van a keretszám más fenntartó részére történő átadására megállapodással, a tanévet megelőzően. A megállapodásra az NSZFH ellenjegyzése kell.

- c) költségvetési hozzájárulásra korlátozott keretszámok alapján jogosult (korlátozottan támogatott ágazat). (2014/2015-ös tanévre vonatkozóan a 562/2013 KR 3. sz. melléklet)
4. az adott megyében és a fővárosban iskolai rendszerű szakképzést folytató intézmények fenntartóira lebontva a korlátozottan támogatott ágazatok keretszámait. (2014/2015-ös tanévre vonatkozóan a 562/2013 KR 4. sz. melléklet)
5. megyénként és a fővárosra meghatározva a szakiskolai tanulmányi ösztöndíjról szóló kormányrendelet (328/2009 KR) alapján ösztöndíjra jogosító hiány-szakképesítéseket⁸ (2014/2015-ös tanévre vonatkozóan a 562/2013 KR 5. sz. melléklet)

A Kormány döntése kiterjed minden olyan szakképzőiskolai fenntartóra, amelynek a fővárosban vagy a megyében a SzT vagy a nemzeti köznevelésről szóló törvény alapján szakképzési feladatellátási kötelezettsége van, továbbá amely szakképzési megállapodást⁹ kötött a szakképzési feladatok ellátására.¹⁰ A szakképzőiskolai fenntartó a Kormány döntése alapján a döntéssel érintett tanévtől kezdődő képzés tekintetében az adott képzés kifizetéséig jogosult költségvetési hozzájárulásra. (SzT) A költségvetési támogatás feltétele, hogy az iskola a támogatott vagy a korlátozottan támogatott szakmákba vagy ágazatokba iskolázzon be. A szakmaszerkezeti döntésben foglaltak a rendszer valamennyi résztvevőjére egyaránt vonatkoznak és kötelező érvényűek minden olyan szakképzőiskolai fenntartóra, amely állami támogatást kíván igénybe venni feladatai ellátásához.

A Kormány a szakmaszerkezeti döntést a gazdaság igényeinek megfelelően hozza meg, úgy, hogy figyelembe veszi

- a munkaerőpiaci igényeket, foglalkoztatási adatokat;
- a gazdasági trendeket;

⁸ A szakiskolai tanulmányi ösztöndíj célja a Kormány rendeletében meghatározott hiány-szakképesítések körébe tartozó, első szakképesítés megszerzésére irányuló, nappali rendszerű képzésben részt vevő tanulók támogatása. A megyei fejlesztési és képzési bizottság megyénként legfeljebb 12, ösztöndíjra jogosító hiány-szakképesítésre tesz javaslatot. Az ösztöndíj forrása a Nemzeti Foglalkoztatási Alap képzési alaprésze. Az ösztöndíj fedezetét az NSZFH folyósítja az iskoláknak a velük kötött támogatási szerződés alapján, az ösztöndíjat pedig az iskola folyósítja a tanulóknak. (328/2009 KR) A hiány-szakképesítések körének bővülésével, az érettségi után tanulható szakképesítések bevonásával a tervek szerint 2016/17- tanévtől 20-ra fog nőni az ösztöndíjjal támogatott hiány-szakképesítések száma megyénként.

⁹ A fővárosi, megyei kormányhivatal -- a szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter egyetértésével -- legfeljebb öt évre szakképzési megállapodást köthet a szakképző iskola azon nem állami fenntartójával, amelynek nincs jogszabály alapján feladat-ellátási kötelezettsége az adott megyében vagy a fővárosban.

¹⁰ A Kormány döntése nem terjed ki a honvédelemért felelős miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítésekre.

- a közép- és hosszú távú terveket. (Ezeket nevezhetjük konjunkturális szempontnak – a szerzők)

A szakmaszerkezeti döntés célja a szakképzés és a nemzetgazdaság igényének összehangolása, a foglalkoztatottság növelése. Gyakorlatilag azt határozza meg, hogy egy adott szakképesítés illetve ágazat milyen mértékben részesül állami támogatásban.

3.2. A megyei fejlesztési és képzési bizottságok szerepe a szakmaszerkezeti döntésben

A megyei fejlesztési és képzési bizottság a szakképzés fejlesztése és a munkaerőpiaci igények érvényesítése céljából létrehozott konzultációs, véleményező, javaslattevő és tanácsadó fővárosi, megyei testület. A bizottság közreműködik a munkaerőpiaci információk, a foglalkoztatási, foglalkoztathatósági adatok és prognózisok alapján a nemzetgazdasági igények és a szakképzés fejlesztésének összehangolásában. (SzT)

A Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottságok (továbbiakban: MFKB) a szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter által hároméves időtartamra felkért tagokból álló, az adott megye illetékességi területén működő testületek, amelyek a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVI. törvény 49. bekezdésének 81., 82. és 83. §-ban foglaltak figyelembevételével végzik tevékenységüket. Az MFKB-ok a szakképzés fejlesztése szempontjából 2012. október 01-től konzultációs, javaslattevő, véleményező és tanácsadó fővárosi és megyei testületként működnek. Az MFKB-ok hatásköre kiterjed minden olyan szakképzésre vonatkozó kérdéskörre, amely befolyásolja a megye szakképzés fejlesztésének elősegítését. A beiskolázás arányaira és irányaira vonatkozóan javaslattevői jogkörrel rendelkeznek, de ez a jogköre vonatkozik az iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli szakképzésre egyaránt. Ez a jogköre azonban nem terjed ki a szakképzésért és felnőtt képzésért felelős miniszter által rendeletben meghatározott, munkaerőpiaci relevanciával nem rendelkező művészeti, kulturális, kézműves, hagyományőrző, továbbá a honvédelmi és rendészeti szakképesítésekre. Ezt a javaslatot a bizottságoknak mindig a javaslattal érintett tanévet megelőző évben március utolsó munkanapjáig kell megtenniük. (MFKB 2014)

A bizottság javaslatot tesz a gazdaság igényeit és a munkaerőpiaci kereslet adatait, valamint az országos, regionális, fővárosi és megyei beiskolázásait figyelembe véve a szakképzés fővárosi, megyei szükségleteire, ezen belül:

1. az adott megyében vagy a fővárosban folytatott szakképzésben indított, állami költségvetési hozzájárulásban részesíthető – támogatott vagy korlátozottan támogatott -- és a nem támogatott szakképesítésekre és szakképzési ágazatokra (a szakképzés irányaira).
2. a megyében és a fővárosban indítható szakképesítések keretszámaira (beiskolázási arányaira).
3. az adott megyében a szakiskolai tanulmányi ösztöndíjról szóló kormányrendeletben meghatározott ösztöndíjra jogosító szakképesítésre (hiány-szakképesítés). (SzT) Megyéenként maximum 10¹¹ szakiskolai szakképesítésre tehetnek javaslatot.

A szakmaszerkezeti javaslat kialakításánál az MFKB-ok az alábbi szempontokat veszik figyelembe:

- A Bizottságok javaslataikat a gazdaság igényeit és a munkaerőpiaci kereslet adatait figyelembe véve teszik meg.
- A gazdasági viszonyok szem előtt tartása szükségszerűen a folyamatosság elvének alkalmazását is jelentette, amely kizárta egy képzés vagy ágazat rövid időn belül történő szélsőséges átsorolását.
- A javaslatok kidolgozása során a munkaerőpiaci, gazdasági szempontoknak és trendeknek kellett érvényesülni, ezért abba nem építhették be mérlegelés nélkül az intézmények fenntartóinak, ill. az iskoláknak a kívánságait, igényeit és a tanulók körében a „divat-szakták” kapcsán jelentkező igényeket.
- Ugyanakkor nem figyelmen kívül hagyható a tanulóknak az a jogos igénye, hogy képességeik és érdeklődésük függvényében olyan szakmákat tanulhassanak, amelyekkel jó eséllyel el tudnak helyezkedni a munkaerőpiacon.
- Erre és a változó gazdasági környezetre való tekintettel fontos, hogy azon szakképesítések és ágazatok, amelyekkel kapcsolatban nem rajzolható fel egyértelmű gazdasági prognózis, ne kerüljenek leépítésre.
- A javaslat megtételénél az utánpótlás képzésére is tekintettel kellett lenni, főleg a társadalom tagjai számára alapellátást biztosító képzések tekintetében, azaz azon

¹¹ A 2015/2016-os tanévtől kezdve 20 ösztöndíjra jogosító szakképzésre tehetnek javaslatot.

szakmák esetében, amelyekre megbízhatóan állandó igény prognosztizálható, függetlenül az aktuális munkaerőpiaci igényektől és gazdasági helyzettől (pl. minden megyében szükség van bizonyos számban fodrászokra vagy villanyszerelőkre, ezért az utánpótlás biztosítása érdekében egy bizonyos képzési kapacitás állandóan fenntartandó). (Ezt nevezhetjük reprodukciós szempontnak – a szerzők)

- Figyelembe veszik a megyében meglévő szakképzési kapacitásokat és a már kiépített infrastruktúrát, melyek kellő indok nélküli kihasználatlanná válása vagy leépítése nem lenne szerencsés, különösen a gyakorlatigényes szakképesítések esetén. (MFKB 2014)

A nem támogatott képzésekre, ágazatokra vonatkozó javaslat indoka lehet:

- a szakmában egyértelműen túlképzés van, sok a munkanélküli,
- a szakképesítésre egyáltalán nincs/nem várható munkaerőpiaci igény,
- a szakképesítésre van igény, de piaci alapon megoldható a szakember utánpótlás,
- egyéb indok. (NFKB 2014)

A bizottság a javaslatát elsősorban a munkaerőpiaci kereslet, a hiány-szakképesítések és a szakképzés-fejlesztési koncepciója¹² alapján teszi meg. A javaslat megalapozásához a MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézete évente háttérelmézést készít.¹³

¹² A MFKB kidolgozza az iskolai rendszerű szakképzés fejlesztésének az adott megyére vonatkozó, a szakképzés irányainak és a beiskolázási arányok rövid és középtávú tervét tartalmazó koncepcióját (szakképzés-fejlesztési koncepció), amely a megye, illetve a fővárosi területfejlesztési koncepció és területfejlesztési program részét képezi. (SzT)

¹³ Lásd: *Szakiskola kutatás 2012, 2013, 2014.* (www.mkik.hu/hu/magyar-kereskedelmi-es-iparkamara/megyei-fejlesztési-es-kepzesi-bizottsagok-mfkb-2635)

3.3. Az állami szakképzési és felnőttképzési szerv szerepe a szakmaszerkezeti döntésben

A kormány szakmaszerkezeti döntésének előkészítése az állami szakképzési és felnőttképzési szerv (Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal, NSZFH¹⁴) feladata. Az NSZFH egységes rendszerben összeállítja a megyei fejlesztési és képzési bizottságok szakképesítésekkel kapcsolatos beiskolázásra vonatkozó javaslatait, valamint egyetértési jogot gyakorol a szakképzési megállapodások tekintetében. (319/2014 KR)

4. A 2014/2015-ös tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntést megalapozó kutatások és a döntések összhangja

Mint már említettük, az MFKB-javaslat megalapozásához a MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézete évente háttérelmézést készít. A következőkben a vizsgált, 2014/2015-ös tanévre vonatkozó javaslatot megalapozó országos felmérés legfontosabb eredményeit mutatjuk be és vetjük össze a Dél-Alföld régióra vonatkozó javaslattal. Ezt követően az NFSZ munkaerőpiaci helyzetképét és prognózisát vetjük össze a szakmaszerkezeti döntéssel. Ezzel a megyei javaslatok, illetve a szakmaszerkezeti döntések munkaerőpiaci kereslet általi vezéreltségét lehet vizsgálni.

4.1. A szakképző iskolát végzettek iránti kereslet és kínálat várható alakulása

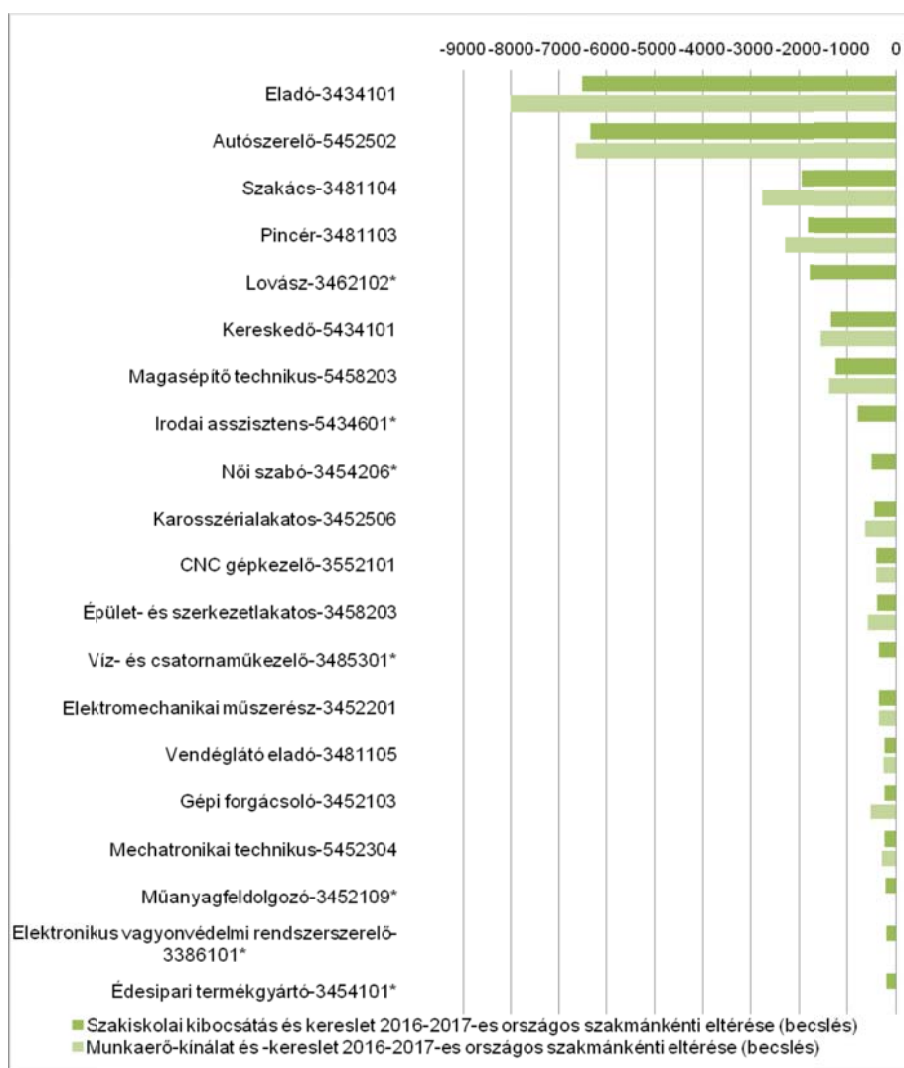
A MKIK GVI 3000 vállalkozásra¹⁵ kiterjedő kérdőíves adatfelvételt végzett 2012 novembere és 2013 februárja között, amelynek középpontjában a vállalkozások szakképzett munkaerő iránti jövőbeni kereslete állt. Ezen belül vizsgálták a legnagyobb hiánnyal jellemezhető szakmákat; az eredményt az alábbi ábra mutatja.

1. ábra

¹⁴ Elődje a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Szak- és Felnőttképzési Igazgatósága (NMH SZFI) volt.

¹⁵ Értékelhető választ azonban csak a megkérdezettek 15,2%-a adott.

A legnagyobb hiánnyal jellemezhető szakmák esetében a kínálat és kereslet várható eltérése országosan

(Forrás: MKIK 2013/a)

Mint látható, a felmérés szerint a legnagyobb túlkereslet az Eladó szakképesítés, az Autószerelő, a Szakács, a Pincér és a Lovász szakmák esetében várható.

Megvizsgáltuk az ezekre a szakmákra vonatkozó szakmaszerkezeti javaslatot és döntést a Dél-Alföld régióban. Az Autószerelő és a Lovász szakmákat Bács-Kiskun és Békés megyében támogatásra javasolta az MFKB, Csongrád megyében nem. A kormány azonban itt is korlátozottan támogatottnak hirdette ki mindkettőt. Az Eladó, a Szakács és a Pincér szakmákat mindhárom megyében támogatandónak ítélték.

Az elemzés egyik legfontosabb következtetése, hogy összességében országosan túlkínálatra, tehát túl magas szakmunkás kibocsátásra lehetett számítani. Az országos túlkínálati adat mögött jelentős részben néhány magas túlkínálatú szakma áll, ezek a szociális gondozó és ápoló, a logisztikai ügyintéző, a fodrász, az informatikai rendszergazda és a gyógy- és sportmasszőr. (MKIK 2013/a)

Megvizsgáltuk az ezekre a szakmákra vonatkozó szakmaszerkezeti javaslatot és döntést a Dél-Alföld régióban. A Szociális gondozó és ápoló szakmát mindhárom megyében támogatandónak javasolta a MFKB, a Logisztikai ügyintézőt Bács-Kiskun és Békés megyében támogatandónak, Csongrád megyében nem támogatandónak. A logisztikai ügyintéző képzést a kormányzat Csongrád megyében is támogatandónak hirdette ki. A Fodrász szakma mindhárom megyében a nem támogatandó kategóriába került. A kormányzat azonban mindhárom megyében korlátozottan támogatja. Az Informatikai rendszergazda és a Gyógy- és sportmasszőr Bács-Kiskun és Békés megyében támogatandónak, Csongrád megyében nem támogatandónak ítéltetett. A kormányzat azonban az informatikai rendszergazdát Csongrádban is támogatottnak, a gyógy- és sportmasszőrt korlátozottan támogatottnak hirdette ki.

A MKIK-kutatás kiterjedt azokra az alap-szakképesítésekre, amelyekben nehezen betölthetők az álláshelyek. Ennek eredményét az alábbi ábra mutatja.

1. táblázat
Alap-szakképesítések, melyekben nehezen betölthető álláshelyeket kínálnak a vállalatok, leggyakrabban említett 20 szakma, N=354

OKJ kód	Szakképesítés megnevezése	OKJ	Említések száma
3381103	Szakács	2011. évi	36
3381101	Cukrász	2011. évi	24
3481104	Szakács	2012. évi	22
3381102	Pincér	2011. évi	16
5452502	Autószerelő	2012. évi	12
3154101	Hűségi termékgyártó	2011. évi	10
3452103	Gépi forgácsoló	2012. évi	10
3458205	Hűtő- és légtechnikai rendszerszerelő	2012. évi	10
3452506	Karosszérialakatos	2012. évi	10
3152110	Géplakatos	2011. évi	9
3434101	Eladó	2012. évi	9
5452501	Autóelektronikai műszerész	2012. évi	9
3452204	Villanyszerelő	2012. évi	9
3481103	Pincér	2012. évi	9
3334601	Irodai asszisztens	2011. évi	8
3381104	Vendéglátó eladó	2011. évi	8
3481101	Cukrász	2012. évi	8
3481103	Pincér	2012. évi	8
5572508	Kardiológiai és angiológiai szakasszisztens	2012. évi	8
3134101	Bolti eladó	2011. évi	8

(Forrás: MKIK 2013/a)

Megvizsgáltuk az ezekre a szakmákra vonatkozó szakmaszerkezeti javaslatot és döntést a Dél-Alföld régióban. A Szakács, az Autószerelő, az Eladó és a Pincér szakmákra vonatkozó régiós javaslatokról már korábban írtunk. A *Húsipari termékgyártót*, a *Gépi forgácsolót*, a *Villanyszerelőt*, a *Cukrászt* és a *Kardiológiai és angiológiai szakasszisztenst* mindhárom megyében támogatásra javasolják. A *Hűtő- és légtechnikai rendszerszerelőt*, a *Karosszerialakatót*, az *Autóelektronikai műszerészt*, a *Vendéglátó eladót* Bács-Kiskun és Békés megyében támogatandónak, Csongrád megyében nem támogatandónak ítélték. Az Autóelektronikai műszerész, a Vendéglátó eladó illetve a Karosszerialakatos esetében a kormányzati döntés eltér az MFKB-javaslattól: Csongrád megye nem javasolta, a kormány mégis a támogatás, illetve a korlátozott támogatás mellett döntött. A Hűtő- és légtechnikai rendszerszerelő esetében szintén eltér a javaslat és a döntés: a kormány Bács-Kiskun megyében nem, Csongrád megyében viszont támogatja ezt a képzést. Az Irodai asszisztens kizárólag Bács-Kiskun megyében került a támogatott kategóriába. A kormányzat azonban a másik két megyében is korlátozottan támogatottként hirdette ki.

Látható tehát, hogy az országos kereslet és kínálat figyelembe vétele mellett a helyi (megyei) körülményeket is szem előtt tartották az MFKB-ok a szakmaszerkezeti javaslat során. Legnagyobb mértékben a Csongrád megyei MFKB-javaslat tér el az országos felmérés következtetéseitől. A kormányzati döntés azonban sok esetben felülbírálta ezt az eltérő javaslatot és olyan képzéseket is támogat, amelyeknek támogatását a megye nem javasolta.

Fontos megállapítása volt a MKIK-kutatásnak, hogy még azon szakmákban is csak a frissen végzett szakmunkások töredéke helyezkedik el, amelyekben jelentős a munkaerőpiaci hiány. Ezt a jelenséget néhány esetben úgy jellemezhetjük, hogy egyszerre áll fent szakmunkások hiánya és túlkínálata ugyanabban a szakmában. Ennek okaként valószínűsíthető, hogy a végzős szakmunkások tudásának minőségével lehetnek problémák, valamint a lokális munkaerőpiacok közötti alacsony mobilitás okozhatja az anomáliákat. Elképzelhető, hogy az egyéb, magasabb bért kínáló szakmákban helyezkednek el a diákok vagy munkákat vállalnak el. (MKIK 2013/a)

Ugyancsak megállapította a MKIK-kutatás, hogy rendkívül nagyok az országon belüli eltérések a becsült szakiskolai kibocsátás várható munkaerőpiaci illeszkedése tekintetében. Bizonyos régiókban és megyékben (pl. Nyugat-Dunántúl, Pest megye) jelentős

szakmunkáshiányra lehet számítani, ugyanakkor a legtöbb régióban és megyében jelentős a várható túlképzés a jelenlegi trendek alapján. (MKIK 2013/a)

4.2. A pályakezdő szakmunkások munkaerőpiaci helyzete – 2013

A MKIK GVI 1850 tanuló körében végzett kérdőíves adatfelvételt a 2011 nyarán szakmát szerzett fiatalok munkaerőpiaci pályájának kezdetéről, különös tekintettel arra, hogy a szakiskola elvégzése óta eltelt 19 hónap alatt be tudtak-e, illetve be akartak-e lépni a munkaerőpiacra.

2. táblázat

A munkanélküli és foglalkoztatott státuszú megkérdezettek szakmacsoportok szerinti megoszlása, 2013

Szakmacsoport	Munkanélküliek a mintában		Foglalkoztatottak a mintában		Összesen	
	Esetszám	Százalék*	Esetszám	Százalék	Esetszám	Százalék
Elektrotechnika-elektronika	12	20,3	47	79,7	59	100,0
Élelmiszeripar	17	42,5	23	57,5	40	100,0
Építészet	79	43,9	101	56,1	180	100,0
Faipar	35	37,2	59	62,8	94	100,0
Gépészet	90	31,8	193	68,2	283	100,0
Kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció	36	36,4	63	63,6	99	100,0
Közlekedés	95	28,4	240	71,6	335	100,0
Vendéglátás-idegenforgalom	83	28,0	213	72,0	296	100,0
Könnyűipar	(2)	(25,0)	(6)	(75,0)	(8)	(100,0)
Összesen	449	32,2	945	67,8	1394	100,0

* Az adat az adott csoporton belüli munkanélküliségi rátának fogható fel, mely a munkanélküliek arányát jelöli az összes aktív (foglalkoztatott és munkanélküli együttesen) százalékában

(Forrás: MKIK 2013/b)

Az elmúlt évek tendenciáját megtörve 2013-ban immár nem a kereskedelem-marketing, üzleti adminisztráció szakmacsoportban tapasztaltak a legmagasabb munkanélküliségi arányt, mely 2012 óta közel 20 százalékpontos csökkenés után 36%-ot mutat. Idén a legjelentősebb munkanélküliség az építészeti (44%) és az élelmiszeripari (43%) szakmát tanult fiatalokat sújtja. (MKIK 2013/b)

Megvizsgáltuk az ezekben a szakmacsoportokban tartozó szakképesítésekre vonatkozó szakmaszerkezeti javaslatot és döntést a Dél-Alföld régióban.

Az építészet szakmacsoportához tartozó *ács, bádogos, festő, mázoló, tapétázó, kőműves és hidegburkoló*, valamint a *szárazépítő* képzéseket a megyék és a kormányzat is támogatandónak ítélte. A *betonszerkezet-készítő, betonelem gyártó, az ipari alpinista*, valamint a *vízszigetelő, melegburkoló* képzést Csongrád megyében nem, a másik két megyében a MFKB-ok és a kormány is támogatja. A *kályhás* képzést csak Csongrád megye nem javasolta támogatni, a kormányzat azonban mindhárom megyében korlátozottan támogatja. A *kőfaragó, műköves és épületszobrász* képzést Csongrád megye nem javasolta, a másik két megye igen, a kormányzat azonban Bács-Kiskun megyében sem támogatja. A *magasépítő technikus* képzést Békés megye nem javasolta, a másik két megye igen, a kormányzat azonban mindhárom megyében korlátozottan támogatja. A *mélyépítő technikus* képzést Bács-Kiskun és Csongrád megye nem javasolta, Békés igen, a kormányzat azonban Csongrád megyében is korlátozottan támogatja.

Az élelmiszeripari szakmacsoporthoz tartozó *édesipari termékgyártó* képzést Bács-Kiskun és Békés megyében a MFKB-ok támogatásra javasolták, a kormány azonban csak Békés megyében támogatja korlátozottan. Az *élelmiszeripari szakmunkás* képzést Bács-Kiskun és Békés megyében a MFKB-ok támogatásra javasolták, a kormány korlátozottan támogatja. A *húsipari termékgyártó* képzés a javaslatoknak megfelelően mindhárom megyében korlátlanul vagy korlátozottan támogatott. A *molnár*, valamint a *szőlész-borász* képzést ugyan Bács-Kiskun és Békés megyében a MFKB-ok támogatásra javasolták, de a kormány nem támogatja. A *pék* képzést csak Csongrád megye nem javasolta támogatni, a kormányzat azonban mindhárom megyében korlátozottan támogatja.

Összességében elmondható, hogy az országos szinten legnagyobb munkanélküliségi arányt mutató szakmacsoportokhoz tartozó képzések többségét is legalább korlátozottan támogatja a kormány a Dél-Alföld régióban, több esetben úgy is, hogy a megyék ezt nem javasolták. Ezen, az elhelyezkedés szempontjából problematikusnak számító képzések tekintetében sok esetben eltért a kormány a megyék javaslatától.

A MKIK-kutatás szerint a legalacsonyabb munkanélküliség idén az elektrotechnika-elektronika¹⁶ (20%) és a vendéglátás-idegenforgalom (28%) szakmacsoportokra jellemző. (MKIK 2013/b)

¹⁶ Az elhelyezkedési arány is ebben a szakmacsoportban a legmagasabb – lásd később.

Megvizsgáltuk az ezekben a szakmacsoportokba tartozó szakképesítésekre vonatkozó szakmaszerkezeti javaslatot és döntést a Dél-Alföld régióban.

Az elektrotechnika-elektronika szakmacsoporthoz tartozó *automatikai technikus* képzést Bács-Kiskun megye támogatásra javasolta, Csongrád nem, a kormány ezzel ellentétes döntést hozott. Az *elektromechanikai műszerész* képzést Bács-Kiskun megyében a javaslattal ellentétben a kormány nem támogatja; Csongrád megye nem javasolta támogatásra, Békés igen – ezeket a javaslatokat kormány helybenhagyta. Az *elektromos gép- és készülékszerelő* képzést csak Bács-Kiskun megye javasolta támogatásra, de mindhárom megyében korlátozottan támogatja a kormány. Az *elektronikai műszerész* képzést Csongrád megye nem javasolta támogatásra, a kormányzat azonban itt is támogatja, ráadásul a többi megyétől eltérően korlátlanul. Az *elektronikai technikus* képzést Csongrád megye nem javasolta támogatásra, a kormányzat azonban itt korlátozottan támogatja. Ugyancsak ellentétes a korlátozottan támogató kormányzati döntés a Csongrád megyei javaslattal az *erősáramú elektrotechnikus* képzést illetően; Békés támogató és Bács-Kiskun nem támogató javaslatát a kormány helybenhagyta. A *mechatronikus-karbantartó* képzést a megyék és a kormányzat is támogatandónak ítélte. Az *órás* képzést csak Bács-Kiskun megye javasolta támogatásra, a *robbanásbiztos berendezés kezelője* képzést csak Békés megye, a kormány a megyék javaslatát helybenhagyta. A *villanyszerelő* képzésről már korábban írtunk.

A vendéglátás-idegenforgalom szakmacsoporthoz tartozó *Cukrász* képzést a megyék és a kormányzat is támogatandónak ítélte. Az *Idegenvezető* képzést a megyék nem javasolták, a kormányzat korlátozottan támogatja. A *Lovastúra vezető* képzést Bács-Kiskun és Békés megye támogatásra javasolta, a kormány azonban Bács-Kiskun megyében nem támogatja; Csongrád megye nem javasolta támogatásra, a kormányzat azonban itt korlátozottan támogatja. A *Pincér* és a *Szakács* képzésekről már korábban szó volt. A *Szállodai recepció*s képzést Bács-Kiskun és Békés megye támogatásra javasolta, a kormányzat helybenhagyta a javaslatot. A *turisztikai szervező, értékesítő* képzést csak Bács-Kiskun megye javasolta támogatásra, de mindhárom megyében támogatja a kormány. A *vendéglátásszervező-vendéglős* és a *vendéglátó eladó* képzéseket csak Csongrád megye nem javasolta támogatni, a kormányzat azonban mindhárom megyében korlátozottan támogatja.

Összegezve: a munkanélküliséggel országos szinten legkevésbé sújtott szakmacsoportokhoz tartozó szakképesítések esetében is Csongrád megye az, amelyik több képzést nem javasolt

támogatásra. A kormány több esetben a MFKB-októl eltérő döntést hozott: Csongrádban a megyei javaslatához képest több, Bács-Kiskunban kevesebb képzést támogat.

A MKIK-kutatás kitért a szakmából kilépők számára, illetve arányára is.

3. táblázat
Összehasonlítható kilépési arányok és a kilépők száma szakmacsoportok szerint
2009-2013

Szakmacsoport megnevezése	2009		2010		2011		2012		2013	
	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék
Elektrotechnika- elektronika	166	81,0	81	62,8	90	54,2	69	58,5	35	54,7
Élelmiszeripar	72	80,0	58	48,7	82	66,1	95	66,0	35	67,3
Építészet	277	69,3	275	63,1	302	69,7	209	70,1	140	71,8
Faipar	176	75,5	174	72,8	149	78,0	99	73,9	81	77,1
Gépészet	340	66,9	192	64,9	212	54,2	246	52,6	170	58,4
Kereskedelem- marketing, üzleti adminisztráció	240	68,2	262	81,9	249	81,6	69	81,2	93	74,4
Közlekedés	208	66,5	315	82,0	335	78,1	201	78,2	245	67,9
Vegyipar	(13)	(81,3)	(11)	(91,7)	-	-	-	-	-	-
Vendéglátás- idegenforgalom	144	64,3	163	46,7	168	46,4	55	58,5	183	58,1
Könnyűipar	-	-	-	-	-	-	-	-	(8)	(66,7)
Összesen	1610		1531		1587		1043		990	

(Forrás: MKIK 2013/b)

Az elhelyezkedési arány 2013-ban az elektrotechnika-elektronika szakmacsoportban érte el a legmagasabb értéket (45%), a legalacsonyabb arányt (23%) pedig a faipar szakmacsoportban mérték. (MKIK 2013/b)

Megvizsgáltuk az ezekben a szakmacsoportokba tartozó szakképesítésekre vonatkozó szakmaszerkezeti javaslatot és döntést a Dél-Alföld régióban.

Az elektrotechnika-elektronika szakmacsoportához tartozó szakmákról korábban már írtunk. A faipari szakmacsoportához tartozó *Asztalos* képzést a megyék és a kormányzat is támogatandónak ítélte. A *Faipari technikus* képzést csak Békés megye javasolta támogatásra, de mindhárom megyében korlátozottan támogatja a kormány. A *Kádár, bogsnár* képzést Bács-Kiskun és Békés megye támogatásra javasolta, Csongrád megye nem, a kormányzat helybenhagyta a javaslatokat. A *Kárpitos* képzést csak Csongrád megye nem javasolta támogatni, a kormányzat azonban mindhárom megyében korlátozottan támogatja.

Összességében elmondható, hogy az országos szinten legalacsonyabb elhelyezkedési arányt mutató szalmacsoportokhoz tartozó képzések többségét is legalább korlátozottan támogatja a kormány a Dél-Alföld régióban, több esetben úgy is, hogy a megyék ezt nem javasolták. Ezen, az elhelyezkedés szempontjából problematikusnak számító képzések tekintetében sok esetben eltért a kormány a megyék javaslatától.

4.3. Az NFSZ munkaerőpiaci helyzetképe és prognózisa és a szakmaszerkezeti döntések

A Nemzeti Foglalkoztatási szolgálat évente készít munkaerőpiaci helyzetképet és munkaerőpiaci barométert. A következőkben azt elemezzük, hogy e két dokumentum megállapításait mennyiben tükrözik a szakmaszerkezeti döntések.

4.3.1. A munkaerőpiaci helyzetkép és a szakmaszerkezeti döntés

A 2014/2015-ös tanévre vonatkozó javaslat 2013-as elkészítésekor az NFSZ 2012-es munkaerőpiaci helyzetképét lehetett figyelembe venni. Eszerint a legkeresettebb szakmák (állások) a következők.

4. táblázat
A 2012-ben újonnan bejelentett álláshelyek toplistája

2012 folyamán újonnan bejelentett NEM TÁMOGATOTT álláshelyek foglalkozásonkénti TOP20-as listája, darab		
FEOR-08	Darabszám	Megoszlás, %
Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	7473	5,4
Mechanikaigép-összeszerelő	7406	5,3
Bolti eladó	5087	3,7
Szakács	4568	3,3
Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	4138	3,0
Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	3205	2,3
Rakodómunkás	3077	2,2
Egyszerű ipari foglalkozású	3012	2,2
Lakatos	2936	2,1
Kézi csomagoló	2634	1,9
Pék, édesipartermék-gyártó	2404	1,7
Intézményi takarító és kisegítő	2286	1,6
Szabó, varró	2257	1,6
Húsfeldolgozó	2233	1,6
Hegesztő, lángvágó	2215	1,6
Kőműves	2214	1,6
Konyhai kisegítő	1876	1,4
Egyéb takarító és kisegítő	1777	1,3
Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	1755	1,3
Általános irodai adminisztrátor	1693	1,2

(Forrás: NFSZ 2012/b)

Az irodai adminisztrátor esetében a fenti kereslet további 6744, a bolti eladó esetében 3545, a kőműves esetében 2388 támogatott álláshellyel egészül ki. (NFSZ 2012/b) A szakmaszerkezeti döntésben szereplő legkeresettebb szakmák tehát a Bolti eladó, a Szakács, a Lakatos, a Pék és Édesipari termékgyártó, a Szabó, a Hegesztő, a Kőműves és az Irodai adminisztrátor.

A fentiek közül a *Bolti eladó*, a *Szakács*, a *Pék*, az *Irodai asszisztens* és a *Hegesztő* képzéseket a kormány a Dél-Alföld régió megyéiben korlátozottan támogatja. A *Lakatos* és a *Kőműves* képzéseket korlátozottan illetve korlátlanul támogatja. Az *Édesipari termékgyártó* képzést csak Békés megyében támogatja. A *Férfi szabó* képzést a kormány Békés és Csongrád megyékben korlátozottan támogatja, Bácsban nem, a *Női szabó* képzést mindhárom megyében korlátlanul támogatja.

Összességében tehát csak három esetben fordul elő, hogy az országos szinten legkeresettebb szakmát valamelyik Dél-alföldi megyében nem támogatja a szakmaszerkezeti döntés.

El kell mondanunk, hogy a legkeresettebb szakmák közül a bolti eladó, a szakács, a lakatos, a kőműves és az irodai adminisztrátor az állásnélküliek által leginkább keresett szakmák toplistáján, ezen belül a pályakezdők és a 25 év alattiak toplistáján is szerepel, ezek esetében tehát az üres álláshelyekkel szemben nagyszámú (fiatal) munkanélküli is van a munkaerőpiacon. (NFSZ 2012/b)

4.3.2. A munkaerőpiaci barométer és a megyei javaslatok

Mivel a MFKB-oknak az előző év március végéig kell megtenniük javaslataikat egy adott tanévre, a 2014/2015-ös tanévre vonatkozó javaslat elkészítésekor a 2012 őszén lefolytatott NFSZ előrejelzés adatai álltak rendelkezésükre. Az NFSZ 2012 őszén országos szinten több mint 7 ezer munkáltató megkérdezésével készítette el rövid távú munkaerőpiaci prognózisát. Eszerint a Dél-Alföldre vonatkozóan a bolti eladó, a hegesztő, a pék, a forgácsoló, a kereskedelmi egységvezető szakmákban jeleztek előre a vállalkozások jelentősebb, 10 főnél nagyobb létszámbővítést 2014 végéig. (NFSZ 2012/a) Ezek közül az *Eladó*, a *Boltvezető*, a *Hegesztő* és a *Gépi forgácsoló* képzést mindhárom megye támogatásra javasolta. A *Pék*

képzést a Csongrád megyei KFB nem javasolta (de a kormány mindhárom megyében korlátozottan támogatja).

A keresett foglalkozások, amelyeknél 10 főnél több pályakezdő felvételét tervezik 2013. év végéig: Forgácsoló, Gépkezelő, Bolti eladó, Lakatos, Pék, Festő-mázoló, Pénzügyi ügyintéző, Szabó-varró, Kőműves, Gépjármű- és motorkarbantartó, -javító, Kereskedelmi ügyintéző. (NFSZ 2012/a) A *Gépi forgácsoló*, az *Eladó*, a *Pék* képzésekről fentebb írtunk. A *Lakatos*, a *Festő-mázoló*, a *Kőműves*, a *Férfi szabó* és a *Női szabó* képzéseket mindhárom megye támogatásra javasolta. A *Pénzügyi ügyintéző* képzést Bács-Kiskun és Békés megyék javasolták támogatásra. Az *Autószerelő* és a *Motorkerékpár-szerelő* képzéseket a Csongrád megyei KFB nem javasolta (de a kormány itt is támogatja).

Leépítést irodai adminisztrátor és ügyintéző szakmákban jelzett előre a felmérés. (NFSZ 2012/a) Az *Irodai asszisztens* kizárólag Bács-Kiskun megyében került a támogatott kategóriába a megyék javaslatában (a kormányzat azonban a másik két megyében is korlátozottan támogatottként hirdette ki).

Húsfeldolgozó és különböző gépkezelői szakmákban leépítést is prognosztizáltak, de a keresett szakmák között is megjelent (NFSZ 2012/a), ezért ezek támogatottságának vizsgálatára nem térünk ki.

Összességében elmondható, hogy a megyék a legtöbb esetben támogatásra javasolták azokat a képzéseket, amelyekre vonatkozóan a munkáltatók létszámbővítést prognosztizáltak.

Ismételten hangsúlyozzuk, hogy a szakmaszerkezeti döntést nem a pillanatnyi munkaerőpiaci helyzetre vagy a rövidtávú előrejelzésekre alapozva hozzák meg, hiszen a döntés hatása évekkel később jelentkezik a munkaerőpiac kínálati oldalán.

5. A szakmaszerkezeti döntés piaci relevanciájának vizsgálata

A szakmaszerkezeti döntés piaci relevanciáját két adatforrás alapján vizsgáltuk a Dél-Alföld régióban. Egyrészt a kormányhivataloktól beszerzett adatsorokat, másrészt a Nemzeti

Foglalkoztatási Szolgálat állásajánlatait vettük figyelembe.¹⁷ A Csongrád Megyei Kormányhivataltól beszereztük az idei év első 9 hónapjában regisztrált munkanélküliek, valamint az ugyanebben az időszakban bejelentett álláshelyek számát szakképzettség szerint. A Bács-Kiskun Megyei Kormányhivataltól 2015. január és szeptember hónapra vonatkozóan a regisztrált álláskeresők számára vonatkozóan kaptunk adatokat szakképesítés szerint. Békés megyére vonatkozóan ilyen adatokat nem kaptunk, így ott kizárólag az NFSZ állásajánlatait tudtuk használni. A fenti adatokat vezettük össze a MFKB-ok javaslataival, illetve a kormányzat szakmaszerkezeti döntésével.

Öt szakmakör piaci relevanciáját vizsgáltuk. Az első körbe azokat a szakmákat soroltuk, amelyek a MKIK felmérése alapján „kritikusnak” tekinthetők; ilyenek azok a szakmák, amelyekre jelentős túlkeresletet vagy túlkínálatot vetített előre a felmérés, illetve, amelyek tekintetében a legnehezebben betölthetők az álláshelyek. A második kört az ösztöndíjas hiány-szakmák alkotják. A harmadik körbe azokat a szakmákat soroltuk, amelyek tekintetében eltért a megyei javaslat a kormánydöntéstől. A negyedik körben azokra a szakmákra vonatkozó szakmaszerkezeti döntést vizsgáltuk, amelyekben jelenleg magas a regisztrált munkanélküliek száma. Az ötödik körben azon képzéseket vizsgáltunk, amelyeket egy regionális felmérés eredményei alapján a három megye munkáltatói igényelnének. A következőkben ennek az öt szakmakörnek az aktuális munkaerőpiaci keresletét és kínálatát mutatjuk be.

5.1. A „kritikus” szakmák piaci kereslete és a szakmapolitikai döntés

Elsőként azoknak a szakmákat vizsgáltuk meg, amelyek a MKIK felmérése alapján valamilyen szempontból kritikusnak tekinthetők.

A felmérés az *Eladó*, az *Autószerelő*, a *Szakács*, a *Pincér* és a *Lovász* szakmák esetében jelzett előre jelentős túlkeresletet. Az *Autószerelő* és a *Lovász* szakmákat Bács-Kiskun és Békés megyében támogatásra javasolta az MFKB, Csongrád megyében nem. A kormány azonban itt is korlátozottan támogatottnak hirdette ki mindkettőt. Az *Eladó*, a *Szakács* és a *Pincér* szakmákat mindhárom megyében támogatandónak ítélték.

¹⁷ Az álláslehetőségekre 2015. október és november hónapban kerestünk rá, szakmánként egy alkalommal.

Ami az *Eladó* szakmát illeti, Csongrád megyei Kormányhivataltól beszerzett adatok szerint 2015 első kilenc hónapjában 9 gyorséttermi eladó, 3 vezető eladó, 1650 bolti eladó lett nyilvántartott álláskereső a megyében, ugyanakkor 9 gyorséttermi eladó, és 405 bolti eladó álláshelyet jelentettek be a munkáltatók ebben az időszakban. Összességében tehát 1662 állás nélküli eladó került a munkaügyi ellátásba, miközben csak 414 üres álláshelyet jelentettek be ebben a szakmában. Az NFSZ adatbázisában jelenleg 20 eladói álláshely szerepel. Bács-Kiskun megyében 8 vezető eladó, 1702 bolti eladó és 13 gyorséttermi eladó szerepelt 2015 szeptemberében a regisztrált munkanélküliek körében. Ezzel szemben 77 bolti eladó és 18 gyorséttermi eladó bejelentett álláshely állt. Azaz összesen 1723 munkanélküli eladó, ezzel szemben 95 üres eladói állás volt Bács-Kiskun megyében szeptemberben. Az NFSZ adatbázisában jelenleg 16 eladói álláslehetőség szerepel. Békés megyében 20 eladói állást tartalmaz az NFSZ adatbázisa.

Szakács végzettséggel 221 munkanélküli regisztrált és 172 üres álláshelyet jelentettek be Csongrád megyében az év első 9 hónapjában. Jelenleg az NFSZ rendszerében 3 szakács állás kínálat szerepel. Bácsban szeptemberben 139 szakács végzettségű álláskereső és 26 szakács álláshely volt; jelenleg az NFSZ kínálatában 6 szerepel. Békés megyében 5 szakács állást tartalmaz az NFSZ adatbázisa.

Csongrád megyében az év első 9 hónapjában 214 pincér lépett a munkaügyi ellátórendszerbe, mellyel szemben 59 álláshelyet jelentettek be. Jelenleg az NFSZ adatbázisában 1 ilyen állás szerepel. Bács-Kiskun megyében szeptemberben 297 munkanélküli pincér volt, és 12 bejelentett álláshely; az NFSZ jelenleg 6 ilyen állást kínál. Békésben jelenleg 5 pincért keresnek az NFSZ rendszerén keresztül.

Az *autószerelő* és a *lovász* szakmákat Bács-Kiskun és Békés megyében támogatásra javasolta az MFKB, Csongrád megyében nem. A kormány azonban itt is korlátozottan támogatottnak hirdette ki mindkettőt. Csongrád és Bács-Kiskun megyében az év első 9 hónapjában sem munkanélküliek, sem üres álláshelyek nem jelentek meg ezekben a szakmákban. Az NFSZ nyilvántartásában azonban Bács-Kiskun megyében 16, Békésben 4, Csongrád megyében 8 autószerelői állásajánlatot találtunk. Lovász jelenleg nem szerepel egyetlen adatbázisban sem.

A fentieket az alábbi táblázat foglalja össze.

5. táblázat
A túlkeresleti szakmák támogatottsága és munkaerőpiaci helyzete

KÉPZÉS	BÁCS-KISKUN					BÉKÉS			CSONGRÁD				
	MFKB	Korm.	KH állás	KH m.nélk.	NFSZ	MFKB	Korm.	NFSZ	MFKB	Korm.	KH új állás	KH új m.nélk.	NFSZ
eladó	T	K	95	1723	16	T	K	20	T	K	414	1662	20
szakács	T	K	26	139	6	T	K	5	T	K	172	221	3
pincér	T	K	297	12	6	T	K	5	T	K	214	59	1
lovász	T	K	0	0	0	T	K	0	N	K	0	0	0
autószerelő	T	T	0	0	16	T	K	4	N	K	0	0	8

(Saját szerkesztés)

Összességében azokban a szakmákban, amelyet a felmérés országosan túlkeresletesnek jelzett előre, és amelyek mindegyikét támogatandónak ítélte meg a szakmaszerkezeti döntés, a Dél-Alföld régióban jóval több regisztrált munkanélküli van, mint ahány üres álláshely megjelenik a kormányhivatalok adatbázisában és az NFSZ állásajánlatai között.

Nehezen betölthető álláshelyekkel hozta összefüggésbe az MKIK-felmérés a *Szakácsot*, az *Autószerelőt*, az *Eladót*, a *Pincért*, a *Húsipari termékgyártót*, a *Gépi forgácsolót*, a *Villanyszerelőt*, a *Cukrászt*, a *Kardiológiai és angiológiai szakasszisztenst*, a *Hűtő- és légtechnikai rendszerszerelőt*, a *Karosszérialakatót*, az *Autóelektronikai műszerészt*, a *Vendéglátó eladót* és az *Irodai asszisztenst*.

A Szakács, az Autószerelő, az Eladó és a Pincér szakmákra vonatkozó munkaerőpiaci keresletről és kínálatról korábban már írtunk. A *Forgácsoló* szakmában új regisztrált munkanélküli nincs, megjelent azonban 77 betöltetlen álláshely a rendszerben Csongrád megyében. Bácsban 111 munkanélküli forgácsoló volt szeptemberben, és csak 11 álláshely. Az NFSZ rendszerében a három megyében összesen 5 gépi forgácsoló állásajánlat szerepel. Épületvillamossági szerelő, villanyszerelő Csongrád megyében nem lépett a munkanélküliek körébe, ugyanakkor 120 üres álláshely került a kormányhivatal rendszerébe. Bács-Kiskun megyében szeptemberben 82 munkanélküli szakember volt és 10 üres állás. Az NFSZ rendszerében jelenleg ennél több, 12 villanyszerelői állásajánlat van ebben a megyében, és a másik két megyében is találunk ilyeneket. Ami a cukrászokat illeti, Csongrád megyében nem lépett ilyen szakember a munkanélküliek körébe az első 9 hónapban, ugyanakkor 120 üres álláshely került a kormányhivatal rendszerébe. Bács-Kiskun megyében szeptemberben volt 88 álláskereső és 4 állásajánlat. Néhány cukrászt az NFSZ rendszerében is keresnek mindhárom

megyében. *Húsfeldolgozó*¹⁸ Csongrád megyében nem került a munkanélküliek közé az első 9 hónapban, megjelent azonban 310 új álláshely. Bács-Kiskun megyében 126-an voltak állás nélkül szeptemberben és 25 üres álláshely volt a rendszerben. Az NFSZ-adatbázisban csupán Békés megyében kínálnak egy ilyen állást. A fenti képzéseket mindhárom megyében támogatásra javasolták a bizottságok, és a kormány is támogatja. Összességében elmondható, hogy bár betöltetlen álláshelyek és álláslehetőségek szinte minden szakmában vannak, ugyanígy jelen vannak a munkanélküli szakemberek is.

Szellőző-, hűtő- és klimatizálóberendezés-szerelő nem regisztrált munkanélküliként Csongrád megyében az első 9 hónapban, megjelent azonban 8 betöltetlen álláshely. Bács-Kiskun megyében csak 2 állás nélküli szakember volt szeptemberben és 6 bejelentett álláshely. Az NFSZ rendszerében jelenleg nincs ilyen álláslehetőség. Ez a szakma érdekes abban a tekintetben, hogy a kormány a megyei javaslatokkal ellentétben Bács-Kiskun megyében nem, Csongrád megyében viszont támogatja ezt a képzést. A jelenlegi kereslet-kínálati viszonyok ismeretében indokolt a képzés támogatása Csongrádban.

Karosszerialakatos nem szerepel a kormányhivatalok rendszerében, az NFSZ azonban mindhárom megyében kínál néhány ilyen állást, összesen 12-t. Hasonló a helyzet a *Vendéglátó eladó* szakmában: a kormányhivatalok által regisztrált kínálat és kereslet között nem jelenik meg, de az NFSZ viszonylag sok állást kínál: Békésben 14, Csongrád megyében 9 és Bács-Kiskun megyében 3 ilyen szakembert keresnek. Ezekben a szakmákban a kormányzati döntés eltért az MFKB-javaslatától: Csongrád megye nem javasolta ezeket, a kormány mégis a támogatás mellett döntött. A jelenlegi kereslet-kínálati viszonyok ismeretében indokoltnak tűnik a fenti képzések támogatása Csongrádban.

Általános irodai adminisztrátor nem lett munkanélküli Csongrád megyében az első 9 hónapban, megjelent azonban 485 üres álláshely. *Egyéb magasan képzett ügyintéző kategóriában* szintén nincs új állás nélküli, de van 24 új álláshely. *Egyéb ügyintéző kategóriában* 295 új álláshelyet jelentettek be. Bácsban irodai adminisztrátorok 1190-en voltak munka nélkül szeptemberben, és 131 üres álláshely volt. *Egyéb magasan képzett ügyintéző kategóriában* 19 munkanélküli volt, és 2 üres álláshely. *Egyéb ügyintéző kategóriában* 111 álláskeresőre 10 álláshely jutott. Az NFSZ rendszerében mindössze egy

¹⁸ A szakmaszerkezeti döntésben megjelenő képzéseket az NSZFH honlapján fellelhető FEOR-munkakör kereső segítségével kapcsoltuk össze a legjellemzőbben betölthető munkakörökkel.

irodai asszisztens állásajánlat van a régióban, Bács-Kiskun megyében. Az *Irodai asszisztens* kizárólag Bács-Kiskun megyében került a támogatott kategóriába a megyék javaslatában, a kormányzat azonban a másik két megyében is korlátozottan támogatottként hirdette ki. Az üres álláshelyek száma alapján ez a döntés indokolt lehet, ugyanakkor állás nélkül is sokan vannak hasonló végzettséggel.

Autóelektronikai műszerész, Kardiológiai és angiológiai szakasszisztens nem szerepel az adatbázisokban sem keresleti, sem kínálati oldalon.

A fentieket a következő táblázat foglalja össze.

6. táblázat
A nehezen betölthető szakmák támogatottsága és munkaerőpiaci helyzete

KÉPZÉS	BÁCS-KISKUN					BÉKÉS			CSONGRÁD				
	MF KB	Kor m.	KH állás	KH m.nélk.	NFSZ	MF KB	Korm .	NF SZ	MFK B	Kor m.	KH új állás	KH új m.nélk.	NFSZ
forgácsoló	T	T	11	111	2	T	T	2	T	T	77	0	1
villanyszerelő	T	K	82	10	12	T	T	5	T	K	120	0	9
cukrász	T	K	4	88	2	T	K	3	T	K	120	0	1
húsfeldolgozó	T	K	25	126	0	T	T	1	T	T	310	0	0
szellőző- hűtő- klímászerelő	T	N	6	2	0	T	K	0	N	T	8	0	0
karosszerialakatos	T	K	-	-	5	T	K	2	N	K	-	-	5
vendéglátó eladó	T	K	-	-	3	T	K	14	N	K	-	-	9
irodai asszisztens	T	T	143	1320	1	N	K	0	N	K	804	0	0

(Saját szerkesztés)

Összességében elmondható, hogy a MKIK országos felmérésében nehezen betölthető álláshelyekkel összefüggő szakmák közül jelenleg a *Szellőző-, hűtő- és klimatizálóberendezés-szerelő*, a *Karosszerialakatos* és a *Vendéglátó eladó* esetében találkozunk több állásajánlattal, mint munkát keresővel. Az elsőt Bács-Kiskun megyében nem, Békésben korlátozottan, Csongrád megyében korlátlanul támogatja a szakmaszerkezeti döntés; a másodikat és a harmadikat mindhárom megyében korlátozottan támogatja.

Magas túlkínálatú szakmaként azonosította a MKIK felmérés a *Szociális gondozó és ápoló*, a *Logisztikai ügyintéző*, a *Fodrász*, az *Informatikai rendszergazda* és a *Gyógy- és sportmasször* szakmákat.

A *Szociális gondozó és ápoló* szakmát mindhárom megyében támogatandónak javasolta a MFKB, a javaslatot a kormányzat elfogadta. Csongrád megyében az év első 9 hónapjában 139

személy lett regisztrált munkanélküli Szociális gondozó, szakgondozó végzettséggel és 40 állást jelentettek be. Az NFSZ adatbázisában jelenleg 2 ilyen állás szerepel. Bács-Kiskun megyében 165 munkanélküli szociális gondozóval szemben 1 üres álláshely állt szeptemberben; az NFSZ-nál jelenleg 2 ilyen állásajánlat szerepel. Békésben nem keresnek szociális gondozót. Ápoló, szakápoló végzettséggel Csongrád megyében 74 új munkanélküli jelent meg a rendszerben az első 9 hónapban, ezzel szemben 21 álláshely. Bács-Kiskun megyében szeptemberben 97 állás nélküli szakápoló és 13 álláshely volt.

A *Logisztikai ügyintéző* szakképesítést Bács-Kiskun és Békés megyében támogatandónak javasolták a bizottságok, Csongrád megyében nem támogatandónak. A képzést azonban a kormányzat Csongrád megyében is támogatandónak hirdette ki. *Kereskedelmi ügyintéző* nem lépett a munkanélküliek körébe Csongrád megyében, megjelent viszont 94 új álláslehetőség. Ennek alapján indokoltnak tűnik a képzés támogatása. Bácsban 94 állás nélküli kereskedelmi ügyintéző van és 13 üres álláshely. Az NFSZ adatbázisában jelenleg nincs ilyen állásajánlat.

A *Fodrász* szakma mindhárom megyében a nem támogatandó kategóriába került a megyei bizottságok javaslatában, a kormányzat azonban mindhárom megyében korlátozottan támogatja. Csongrád megyében nem lépett fodrász végzettségű a munkaügyi ellátórendszerbe az első 9 hónapban, bekerült azonban 29 üres álláshely, és az NFSZ adatbázisában jelenleg is van 2 állásajánlat. Bács-Kiskun megyében 179 állás nélküli fodrász volt szeptemberben, mellyel szemben csak 3 üres álláshely állt, és az NFSZ-nál jelenleg 1 álláslehetőség van. Békés megyében is 1 fodrászt keresnek.

Az *Informatikai rendszergazda* és a *Gyógy- és sportmasszőr* Bács-Kiskun és Békés megyében támogatandónak, Csongrád megyében nem támogatandónak ítéltetett. A kormányzat azonban az Informatikai rendszergazdát Csongrád megyében is támogatottnak, a Gyógy- és sportmasszőrt korlátozottan támogatottnak hirdette ki. Csongrád megyében informatikai és kommunikációs rendszereket kezelő technikus nem regisztrált munkanélküliként az első 9 hónapban, megjelent azonban 7 új betöltetlen munkahely. Bácsban 19 állás nélküli szakember volt ezen a területen és nem volt ilyen betöltetlen munkahely. Az NFSZ adatbázisában jelenleg kizárólag Csongrád megyében keresnek 1 fő informatikai rendszergazdát. Fizioterápiás asszisztens, masszőr nem lépett az ellátórendszerbe Csongrád megyében, megjelent azonban 75 üres álláshely. Bács-Kiskun megyében szeptemberben 82

munkanélkülivel szemben 1 üres álláshely állt. Az NFSZ-ben jelenleg egyik megyében sem keresnek gyógy- és sportmasszörzt.

7. táblázat
Túlkínálatos szakmák támogatottsága és munkaerőpiaci helyzete

KÉPZÉS	BÁCS-KISKUN					BÉKÉS			CSONGRÁD				
	MFKB	Korm.	KH állás	KH m.nélk.	NFSZ	MFKB	Korm.	NFSZ	MFKB	Korm.	KH új állás	KH új m.nélk.	NFSZ
szoc. gondozó	T	T	1	165	2	T	T	0	T	K	40	139	2
logisztikai ügyintéző	T	T	13	94	0	T	K	0	N	T	94	0	0
fodrász	N	K	3	129	1	N	K	1	N	K	29	0	2
rendszergazda	T	K	0	19	0	T	K	0	N	T	7	0	1
masször	T	K	1	82	0	T	K	0	N	K	75	0	0

(Saját szerkesztés)

Össességében elmondható, hogy azokban a szakmákban, amelyeket a MKIK felmérés jelentős túlkínálatúnak jelzett előre, a Dél-Alföld régióban valóban több az állás nélküli, mint az álláshely. A túlkínálat azonban nem tűnik nagyobbak, mint azokban a szakmákban, amelyeket országosan inkább túlkeresletesnek jeleztek előre. Ebből a szempontból nem kevésbé indokolt ezeknek a szakmáknak a támogatása a szakmaszerkezeti döntésben, mint a túlkeresletesnek prognosztizáltaké.

5.2. A szakiskolai ösztöndíjjal támogatott hiány-szakmákra vonatkozó szakmaszerkezeti döntés

A hiány-szakképesítésekre vonatkozó döntés alapjául szolgáló javaslat a helyi munkaerőpiaci és gazdasági szempontokon alapul, amelynek tartalma a megyei fejlesztési és képzési bizottságokat működtető gazdasági kamara elképzeléseit is tükrözi. Ez a garancia arra, hogy valós igényeken alapuló döntés születik, és a szakiskolai ösztöndíjjal valóban olyan szakképesítések megszerzése kerül támogatásra, amelyekkel a fiatalok könnyebben és tartósan helyezkedhetnek el. (NGM 2014)

A kutatás során elvégeztük az ösztöndíjas hiány-szakmák munkaerőpiaci keresletének és kínálatának teljes körű vizsgálatát a Dél-Alföld régióban, valamennyi szakmára kiterjedően.

Az ösztöndíjas hiány-szakmák száma összesen 30, ezeket a MFKB két kivétellel támogatásra javasolja, a kormány értelemszerűen mindegyiket támogatja.

Ahogy az korábban leírtuk, a Kormányhivataltól adatigénylés alapján bekért adatsorok szerint Csongrád megye esetében rendelkezésünkre állt a 2015. I-IX. hónap összesített, új regisztrált munkanélkülieket és új bejelentett álláshelyeket tartalmazó adatsora. Bács-Kiskun megye esetében viszont a 2015. szeptemberi bejelentett álláshelyek és regisztrált álláskeresők száma állt rendelkezésünkre. (Békés megyére vonatkozóan nem kaptunk adatokat.) A fentieken túlmenően 2015. október-novemberi pillanatfelvétellel vizsgáltuk a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatbázisában meghirdetett álláshelyeket.

Támogatásra nem javasolja a MFKB Csongrád megyében az *Elektronikai műszerész*, Bács-Kiskun megyében a *Gépgyártás-technológiai technikus* képzéseket. Kutatásunk mindkét esetben azonosított keresletet, a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat álláshirdetéseiben az Elektronikai műszerész esetében 5 fő, a Gépgyártás-technológiai technikus esetében 1 fő álláslehetőséget azonosítottunk. A Kormányhivataltól bekért adatsorok szerint a 2015. I-IX havi összesített állásajánlatok száma a két vizsgált esetben 70, illetve 4. Az álláskeresők száma sajnos mindkét esetben nagyobb ennél, a műszerész esetében 79, a technikus esetében 45 fő. Ezt azt jelenti, hogy a pillanatnyilag rendelkezésre álló adatok szerint számszerűen nincs munkaerőhiány ezen a szakmák esetében. Sőt a Gépgyártás-technológiai technikus esetében mintegy tízszeres túlkínálat (munkanélküliség) azonosítható.

A többi ösztöndíjas hiány-szakma esetében a kormány támogatás alapja a MFKB-ok javaslata. Ezt az egyöntetű támogatást a munkaerőpiac – hasonlóan az előző két szakmához – legtöbbször nem igazolja vissza, gyakran nincs kereslet, sőt munkaerő felesleg van a területen a munkanélküliségi adatok szerint.

8. táblázat

Ösztöndíjas hiány-szakmák, ahol a munkaerő kínálat jelentősen meghaladja a keresletet

Megye	OKJ szám	OKJ megnevezés	Munkaerő kereslet (NFSZ)	Munkaerő kereslet (Kormányhivatal)	Munkaerő kínálat (Kormányhivatal)
<i>Csongrád megye</i>	34-521-03	Gépi forgácsoló	1 fő	44 fő	83 fő
	34-521-06	Hegesztő	0	120 fő	161 fő
	34-521-04	Ipari gépész	0	9 fő gép.technikus	46 fő gép.technikus
	34-622-02	Kertész	0	41 fő	180 fő
	34-582-08	Kőműves és hidegburkoló	3 fő	229 fő kőműves	263 fő kőműves
<i>Bács-Kiskun</i>	34-582-03	Épület- és szerkezetlakatos	1 fő	33 fő lakatos	320 fő lakatos
	54-521-03	Gépgyártástechnológiai technikus	1 fő	4 fő gép. technikus	45 fő gép. technikus
	34-521-06	Hegesztő	0	11 fő	111 fő

<i>megye</i>	34-582-08	Kőműves és hidegburkoló	5 fő	21 fő kőműves	209 fő kőműves
	34-521-08	Mezőgazdasági gépész	0	3 fő gépkezelő	77 fő gépkezelő
	34-542-06	Női szabó	6	64 fő szabó-varró	149 fő szabó-varró

(Saját szerkesztés)

Mint említettük, Csongrád megyéből a 2015. évi I-IX. havi összesített adatok álltak rendelkezésünkre az újonnan regisztrált munkanélküliekre, illetve az újonnan bejelentett álláshelyekre vonatkozóan. Ezen adatok szerint a 10 megyei ösztöndíjas szakmából négy esetben fordul elő, hogy az újonnan jelentkező munkaerő-kereslet meghaladta a kínálatot. Ez a jelenség jelezheti azt is, hogy a képzési stratégia és a várható munkaerőpiaci igények összhangban vannak.

9. táblázat

Ösztöndíjas hiány-szakmák, ahol az új munkaerő-kereslet meghaladja az új kínálatot

Megye	OKJ szám	OKJ megnevezés	Munkaerő kereslet (NFSZ)	Új munkaerő kereslet (Kormányhivatal)	Új munkaerő kínálat (Kormányhivatal)
<i>Csongrád megye</i>	34-541-03	Húsipari termékgyártó	0	310 fő	110 fő
	34-582-09	Központifűtés- és gázhálózat rendszerszerelő	0	104 fő	100 fő
	34-523-01	Mechatronikus-karbantartó	0	134 fő	91 fő
	34-542-06	Női szabó	2 fő	108 fő szabó-varró	77 fő szabó-varró

(Saját szerkesztés)

Kedvezőtlenebb a helyzet Bács-kiskun megyében, ahol a 2015. szeptemberi adatok alapján kizárólag munkaerő felesleget azonosítottunk minden vizsgált hiány-szakma esetében. A munkaerő-keresleti és -kínálati viszonyok kedvezőtlenek, a munkanélküliség aránya a vizsgált szakmák esetében magas.

Sajnos a Békés megyei adatok a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat álláshirdetéseire korlátozódnak. A rendelkezésünkre álló adatok nem teszik lehetővé helyzet reális értékelését. Az kimutatható, hogy az ösztöndíjjal támogatott hiány-szakmák esetében időről időre megjelenik a kereslet. Az adatfelvétel időpontjában (2015. október 29.) 2 fő gépi forgácsolót, 3 fő női szabót, 5 fő villanyszerelőt kerestek az ösztöndíjas hiány-szakmák közül az NFSZ álláshirdetéseiben. Sejtésünk szerint azonban az állásnéküliek száma jelentősen meghaladja az álláskínálatot.

Az ösztöndíjas hiány-szakmák munkaerőpiaci keresletére és kínálatára vonatkozó összesített táblázat a Mellékletekben található (1. számú melléklet).

5.3. További szakmák munkaerőpiaci kereslete és kínálata, amelyek esetében eltér a MFKB javaslata és a kormány döntése

Az eddig – különböző szempontok szerint – vizsgált képzéseken túl számos olyan van, amely esetében eltérés van a kormány szakmaszerkezeti döntése és a MFKB javaslata között. Jó néhány esetben előfordult, hogy megye javasolta egy képzés támogatását, a kormány mégsem támogatja. Más esetekben a megye nem javasolta a támogatást, a kormány mégis támogatta.

A MFKB-ok javasolnak, a kormány dönt, a politikai felelősség és a finanszírozási kötelezettség a kormányt terheli. A legsúlyosabb döntés az (a politikai felelősség miatt különösen), amikor a kormány a helyi javaslatok ellenére nem támogat egy képzést. Kevésbé súlyos eset az, ha olyat is támogatnak, amelyet a helyi bizottság nem javasol.

Azok közül a szakmák közül, amelyek esetében ilyen eltérések vannak a helyi és központi megítélés között, kiválasztottunk 146 szakmát, és a javaslatok és döntések piaci relevanciáját vizsgáljuk a pillanatnyi munkaerőpiaci kereslet és kínálat alapján.

5.3.1. A MFKB által támogatásra javasolt, de a kormány által nem támogatott képzések

Ezen képzések mindegyikének elvégeztük a vizsgálatát, az ezek munkaerőpiaci keresletére és kínálatára vonatkozó összesített táblázat a Mellékletekben található (2. számú melléklet).

A kutatásunk alapján megállapítható, hogy 40 szakma esetében sem kereslet, sem kínálat nem jelenik meg az adatbázisokban. Ez arra utal, hogy sem munkaerőigény, sem munkaerőfelesleg nem jelentkezett a vizsgált időszakban. Ezeknek a szakmáknak az esetében nincs olyan információ, amely miatt meg kellene kérdőjeleznünk a kormány azon döntését, hogy megtagadta a támogatást, annak ellenére, hogy a helyi bizottság ezeket támogatásra javasolta.

18 szakma esetében a munkaerőpiaci kínálat lényegesen, esetenként nagyságrenddel meghaladja a keresletet. A kínált állások száma több esetben csak néhány, legfeljebb tízes nagyságrendű, míg a munkát kereső szakemberek száma százakban mérhető. Ebben a kategóriában egyértelműen helyes volt a kormánydöntés; érdemes lenne alaposabban megvizsgálni, hogy a helyi képzési bizottságok vajon miért tettek javaslatot ezek támogatására.

Három olyan szakmát találtunk, amely esetében a meghirdetett állások száma meghaladja a munkát kereső szakemberek számát. Ezeknél mind a kereslet, mind a kínálat néhány fő, gyakorlatilag a hibahatár környékén mozog, ezek az adatok sem indokolják a kormányzati döntés megkérdőjelezését. A *Hűtő-, klíma- és hőszivattyú berendezés-szerelő* esetében két álláskeresőre jut hat álláshely, *Bőrfeldolgozó-ipari technikust* két helyre keresnének, de nincs jelentkező, ugyanez a helyzet a *Halász, haltenyésztő* szakma esetében, ahol egy szabad álláshelyet regisztráltunk.

A rendelkezésre álló adatok alapján azt állapíthatjuk meg, hogy a kormány döntése helyes volt, amikor jó néhány olyan szakmát nem támogatott, amelyeket a helyi képzési bizottságok támogatásra javasoltak. Különösen a Bács-Kiskun megyei javaslatok esetében találtunk sok javasolt szakmát, amely javaslatok adataink szerint nem voltak megalapozottak, Csongrád megye esetében összesen csak hat esetben nem támogatta a kormány a helyi javaslatot. Ezek a döntések is megalapozottnak tűnnek, mert sem keresletet, sem kínálatot nem tudtunk beazonosítani a vizsgált időszakban. Sajnos Békés megye esetében következtetéseket adatok hiányában levonni nem tudtunk. Az NFSZ álláshirdetéseiben nem talákoztunk ezekkel a szakmákkal, és egyéb arra utaló jelet sem találtunk, hogy a nemleges kormánydöntés komoly munkaerőpiaci zavart okozott volna.

5.3.2. A MFKB által támogatásra nem javasolt, de a kormány által támogatott képzések

A kormány által támogatott vagy korlátozottan támogatott képzések között számos olyan van, amelyet a helyi bizottságok nem javasoltak támogatásra. Ezek közül a korlátlanul támogatott képzések mindegyikét -- 14-et -- megvizsgáltuk, a korlátozottan támogatott képzések közül pedig 30-at.

A megyei bizottságok által nem javasolt, de a kormány által korlátlanul támogatott szakmák keresletét és kínálatát az alábbi táblázat tartalmazza.

10. táblázat
A helyi bizottságok által nem javasolt, kormány által korlátlanul támogatott képzések

Megye	OKJ szám	OKJ megnevezés	Munkaerő kereslet (NFSZ)	Munkaerő kereslet (Kormányhivatal)	Munkaerő kínálat (Kormányhivatal)	Keresés
Csongrád megye	54-525-01	Autóelektronikai műszerész	0	0	0	18.okt
Csongrád megye	54-481-01	CAD-CAM informatikus	0	0	0	17.okt
Csongrád megye	54-521-03	Gépjárműtechnológiai technikus	1	9 fő gépésztechnikus	46 fő gépésztechnikus	18.okt
Bács-Kiskun	34-525-02	Gépjármű mechatronikus	0	0	0	20.okt
Bács-Kiskun	34-841-01	Gépjármű-építési, szerelési logisztikus	0	0	0	20.okt
Bács-Kiskun	34-525-01	Gépjárműépítő, szerelő	0	13 fő gépjármű javító	102 fő gépjármű javító	20.okt
Csongrád megye	34-582-05	Hűtő- és légtechnikai rendszerszerelő	0	8 fő	17 fő	20.okt
Bács-Kiskun	34-525-04	Járműkarosszéria előkészítő, felületbevonó	0	0	0	20.okt
Bács-Kiskun	34-525-05	Járműkarosszéria készítő, szerelő	0	0	0	20.okt
Csongrád megye	34-211-02	Kerámia, porcelán készítő (a szakma-irány megjelölésével)	0	0	0	20.okt
Csongrád megye	54-341-01	Kereskedő	2	28 fő	113 fő	17.okt
Csongrád megye	54-345-01	Logisztikai ügyintéző	0	0	0	17.okt
Bács-Kiskun	54-523-04	Mechatronikai technikus	0	0	0	18.okt
Csongrád megye	54-812-03	Turisztikai szervező, értékesítő	1	0	0	17.okt

(Saját szerkesztés)

Összességében azt mondhatnánk, hogy a táblázatban szereplő képzések esetében nem volt indokolt a korlátlan kormánytámogatás, hiszen a legtöbb támogatott szakma (9 db) esetében sem a munkaerő piac keresleti oldalán, sem a kínálati oldalon nem látunk mozgást. Négy esetben pedig a munkaerő kínálat jelentősen meghaladja a keresletet. Csongrád megyében 2015. első kilenc hónapjában a *Gépjárműtechnológiai technikus* (gépésztechnikus) esetében összesen 9 fő részére hirdettek meg állásokat, amíg a regisztrált munkanélküli szakemberek száma összesen 46 fő volt, a *Hűtő- és légtechnikai rendszerszerelő* esetében összességében 8 álláshelyre jutott 17 fő, a *Kereskedő* esetében 28 helyre 113 fő munkavállaló. A negyedik ilyen szakma Bács-Kiskun megyében található, ahol a *Gépjárműépítő, szerelő* (gépjármű

javító) szakma esetében 2015 szeptemberében 13 új álláshelyet hirdettek meg, miközben a rendelkezésre álló szabad munkaerő akkor 102 fő volt.

Különösen ez utóbbi szakmák esetében érdemes lehet megfontolni a támogatás megvonását. Természetesen, mint már hangsúlyoztuk, a szakmaszerkezeti döntésnek nem csak a munkaerőpiaci keresletet és kínálatot, hanem számos más szempontot is figyelembe kell venni, és azt is számításba kell venni, hogy a jelenlegi pillanatfelvétel alapján nem lehet következtetéseket levonni egy-egy szakma tartós keresletére és kínálatára vonatkozóan.

Csongrád megyében több, Bács-Kiskun és Békés megyében kevesebb olyan képzést találtunk, amelyeket a helyi bizottságok nem javasoltak, a kormány azonban, ha korlátozottan is, de mégis támogatott. Ezek száma összesen meghaladja a 150-et (154 képzés). Ezekből kiválasztottunk 30-at és megvizsgáltuk ezek munkaerőpiaci helyzetét. A vizsgált minta a teljes állomány 20%-a. Főleg Csongrád megyei és Bács-Kiskun megyei példákat választottunk, hiszen ebből a két megyéből rendelkezünk részletesebb munkaerőpiaci adatokkal. Ezen képzések munkaerőpiaci keresletének és kínálatának összefoglaló táblázata a Mellékletekben található (3. számú melléklet).

A vizsgálatok a korlátozottan támogatott képzések esetében is hasonló eredményt hoztak, mint a korlátozás nélküli támogatott szakmák esetében. A szakmák felénél itt sem találtunk munkaerőpiaci aktivitást. Sem a keresleti sem a kínálati oldalon nem volt mozgás a vizsgált időszakban. 12 esetben fordul elő, hogy a munkaerőpiaci kínálat jelentősen meghaladja a keresleti oldalon megjelenő újonnan bejelentett álláshelyeket.

Három esetet találtunk, ez a vizsgált minta 10%-a, amikor a bejelentett álláshelyek száma meghaladta a regisztrált álláskereső szakemberek számát, ezekben az esetekben egyértelműen indokolt a kormány támogatás a MFKB javaslatával szemben. Mindhárom szakma Csongrád megyéhez kapcsolódik, ahol a 2015. I-IX. havi összesített adatok szerint az *Elektromos gép-készülékszerelő* (villamos berendezés összeszerelő) esetében bejelentett új álláshely 22 volt, míg az álláskeresők száma ebben az időszakban mindössze 4 fő. A *Mezőgazdasági gépjavító* esetében megjelent összesen 134 új álláshely 91 fő álláskeresőre, az *Elektronikai technikus* esetében 9 új álláshelyre jutott 2 fő álláskereső az év első kilenc hónapjában. (Ez utóbbi esetében a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat is regisztrált 5 meghirdetett álláshelyet 2015. októberében.)

Összesen tehát a vizsgált minta 90%-ban találtuk azt, hogy a munkaerőpiacon jelenleg látható kereslet és kínálat nem igazolja vissza egyértelműen a kormány döntését.

5.4. Magas munkanélküliséggel jellemezhető szakmák és a szakmapolitikai döntések

Bács-Kiskun megyében megvizsgáltuk az azokra a szakmákra vonatkozó szakmapolitikai döntést, amelyekben folyamatosan (2014 szeptemberében, 2015 januárjában és 2015 szeptemberében is) 100 körül vagy afölött van a regisztrált munkanélküliek száma. Ilyen az

- Ápoló, Szakápoló: 97-104 regisztrált munkanélküli, a kormány az Ápoló képzést korlátlanul támogatja a megyében. A MFKB minden Szakápolói képzést támogatásra javasolt.
- Szociális gondozó, szakgondozó: 165-182 regisztrált munkanélküli, a kormány a Szociális gondozó és ápoló képzést korlátlanul támogatja az MFKB javaslatával összhangban, a Szociális szakgondozó képzést a kormány nem támogatja a megyében, jöllehet az MFKB támogatásra javasolta.
- Pénzügyi ügyintéző: 98-104 regisztrált munkanélküli, a kormány a Pénzügyi-számviteli ügyintéző képzést korlátlanul támogatja a megyében az MFKB javaslatával összhangban.
- Irodai adminisztrátor: 1190-1321 regisztrált munkanélküli, egyéb irodai, ügyviteli foglalkozású, 144-185 regisztrált munkanélküli, a kormány az Irodai asszisztens képzést korlátlanul támogatja, az Ügyviteli titkár képzést korlátozottan támogatja a megyében, mindkettőt az MFKB-javaslattal összhangban (irodai adminisztrátorra munkaerőpiaci kereslet is mutatkozik 2015 szeptemberében 131 betöltetlen álláshellyel).
- Kereskedő: 128-163 regisztrált munkanélküli, a kormány a Kereskedő képzést korlátlanul támogatja a megyében az MFKB-javaslattal összhangban.
- Bolti eladó: 1702-1912 regisztrált munkanélküli, a kormány az Eladó képzést korlátozottan támogatja a megyében az MFKB-javaslattal összhangban.
- Pincér: 297-353 regisztrált munkanélküli, a kormány a Pincér képzést korlátozottan támogatja a megyében az MFKB-javaslattal összhangban.
- Szakács: 139-195 regisztrált munkanélküli, a kormány a Szakács képzést korlátozottan támogatja a megyében az MFKB-javaslattal összhangban.

- Cukrász: 88-111 regisztrált munkanélküli, a kormány a Cukrász képzést korlátozottan támogatja a megyében az MFKB-javaslattal összhangban.
- Fodrász: 179-211 regisztrált munkanélküli, a kormány a Fodrász képzést korlátozottan támogatja a megyében, jöllehet az MFKB nem javasolta támogatásra.
- Állattenyésztő: 98-159 regisztrált munkanélküli, a kormány az Állattartó szakmunkás és a Gazda képzéseket korlátozottan támogatja a megyében az MFKB-javaslattal összhangban.
- Húsfeldolgozó: 126-183 regisztrált munkanélküli, a kormány a Hús- és baromfiipari szaktechnikus képzést nem támogatja, a megyei bizottság sem javasolta, a Húsipari termékgyártó képzést korlátozottan támogatja a megyében, ahogyan a megyei bizottság javasolta.
- Pék, Édesipari termékgyártó: 124-158 regisztrált munkanélküli, a kormány a Pék képzést korlátozottan támogatja az MFKB javaslatával összhangban, az Édesipari termékgyártó és a Cukor- és édesipari szaktechnikus képzéseket nem támogatja a megyében, jöllehet az előbbit az MFKB támogatásra javasolta.
- Szabó, varró: 148-162 regisztrált munkanélküli, a kormány a Női szabó képzést korlátlanul támogatja, a Férfi szabó képzést nem támogatja a megyében, a megye mindkettőt támogatásra javasolta (szabóra és varróra munkaerőpiaci kereslet is mutatkozik 2015 szeptemberében 64 betöltetlen álláshellyel).
- Bútorasztalos: 130-185 regisztrált munkanélküli, a kormány az Asztalos képzést korlátozottan támogatja a megyében az MFKB javaslatával összhangban.
- Lakatos: 320-382 regisztrált munkanélküli, a kormány az Épület- és szerkezetlakatos képzést korlátlanul támogatja, a Karosszerialakatos képzést korlátozottan támogatja a megyében, mindkettőt az MFKB javaslatával összhangban.
- Forgácsoló: 111-135 regisztrált munkanélküli, a kormány a Gépi forgácsoló képzést korlátlanul támogatja a megyében az MFKB javaslatával összhangban.
- Hegesztő: 111-134 regisztrált munkanélküli, a kormány a Hegesztő képzést korlátlanul támogatja a megyében az MFKB javaslatával összhangban.
- Gépjármű- és motorkarbantartó, -javító: 102-129 regisztrált munkanélküli, a kormány az Autószerelő képzést korlátlanul támogatja, a Motorkerékpár-szerelő képzést korlátozottan támogatja a megyében, mindkettőt az MFKB javaslatával összhangban.

- Mezőgazdasági és ipari gép (motor) karbantartója, javítója: 108-153 regisztrált munkanélküli, a kormány a Mezőgazdasági gépjavító képzést korlátozottan támogatja a megyében az MFKB javaslatával összhangban.
- Kőműves: 209-370 regisztrált munkanélküli, a kormány a Kőműves és hidegburkoló képzést korlátlanul támogatja a megyében az MFKB javaslatával összhangban.
- Festő, mázoló: 235-342 regisztrált munkanélküli, a kormány a Festő, mázoló, tapétázó képzést korlátozottan támogatja a megyében az MFKB javaslatával összhangban.

Bács-Kiskun megyében tehát 22 olyan szakmát találtunk, amelyekben folyamatosan (2014 szeptemberében, 2015 januárjában és 2015 szeptemberében is) 100 körül vagy afölött van a regisztrált munkanélküliek száma. Ezekhez 30, a szakmaszerkezeti döntésben szereplő képzés társítható. Ezek többségét nem (4 képzés) vagy csak korlátozottan (15 képzés) támogatja a kormány a megyében, és 11 olyan képzés van, amelyet korlátlanul támogat. Ezek közül kettő esetében 50-nél több betöltetlen álláshelyet tartalmaz a kormányhivataltól beszerzett adatsor.

A kormány döntése néhány képzés tekintetében eltért a MFKB javaslatától. A munkanélküliek nagy száma alapján indokoltnak tűnik, hogy a Szociális szakgondozó, a Cukor- és édesipari szaktechnikus, a Férfi szabó képzéseket a kormány nem támogatja a megyében, jóllehet az MFKB támogatásra javasolta ezeket. Ugyanakkor, ha csak a munkanélküliek magas számát vesszük figyelembe, akkor nem tűnik indokoltnak a Fodrász képzés (korlátozott) támogatása a megyei javaslattal szemben.

5.5. A régió munkáltatói által igényelt képzések és a szakmaszerkezeti döntés

A TÁMOP „Tudás-ipar igényeit kiszolgáló felsőoktatási szolgáltatások megalapozása a Dél-Alföldi régióban” című projekt keretében a Szegedi Tudományegyetem kutatói 295 Dél-alföldön működő vállalkozás képzési szükségleteit mérték fel (Farkas 2015/a). Ennek eredményei jól mutatják, hogy ezen vállalkozások milyen szakképzettségű munkaerőt igényelnek. Ezen igényeket összevetettük a szakmaszerkezeti döntésekkel.

- A szakmai jellegű képzések közül a legtöbb vállalkozás a gépkezelő képzési programot igényli (20 vállalkozás). A kormányzat a szakmaszerkezeti döntésben

szereplő egyetlen gépkezelői képzést, CNC gépkezelőt mindhárom megyében támogatja, Békésben korlátlanul, a másik kettőben korlátozottan. A támogatás megegyezik a megyék javaslatával.

- A második legtöbbet igényelt szakmai képzés a régióban a munkakör beöltéséhez kapcsolódó informatikai képzés (szoftverfejlesztő, animációs szoftverek használata, bioinformatika, térinformatika stb), (13 vállalkozás). A Szoftverfejlesztő képzést a kormányzat Bácsban nem, a másik két megyében korlátozottan támogatja. Ez eltér a megyék javaslatától, mert a Bács-Kiskun megyei KFB támogatásra javasolta, a Csongrád megyei támogatásra nem javasolta ezt a képzést. A CAD-CAM informatikus képzést Bács-Kiskun megyében korlátozottan, a másik két megyében korlátlanul támogatják annak ellenére, hogy Csongrád megye nem javasolta. A Gazdasági informatikus és a Műszaki informatikus képzéseket mindhárom megyében korlátozottan támogatják, jóllehet Csongrád megye egyiket sem javasolta. Az Informatikai rendszergazda képzést Csongrádban korlátlanul, a másik két megyében korlátozottan támogatják, pedig éppen a Csongrád megyei KFB nem javasolta.
- A harmadik legtöbb jelölést kapta a hegesztő képzés (11 vállalkozás). A Hegesztő képzést a kormány mindhárom megyében korlátlanul támogatja, ez megegyezik a megyék javaslataival.
- Ugyanilyen mértékben igénylik a munkáltatók a kereskedelemhez kapcsolódó képzéseket (11 vállalkozás). A Kereskedő képzést a szakmapolitikai döntés szerint Békésben korlátozottan, a másik két megyében korlátlanul támogatják, jóllehet Csongrád megye nem javasolta. A Logisztikai ügyintéző képzést Békésben korlátozottan, a másik két megyében korlátlanul támogatják, pedig Csongrád megye ezt sem javasolta. A Szállítmányozási ügyintéző és a Vám-, jövedéki- és termékdíj ügyintéző képzéseket mindhárom megyében korlátozottan támogatják, Csongrád megye egyiket sem javasolta.
- 10 vállalkozás igényli a pénzügyi területhez kapcsolódó képzési programokat. A Pénzügyi termékértékesítő képzést a kormányzat Békésben nem, a másik két megyében korlátozottan támogatja, jóllehet a Bács-Kiskun megyei és a Csongrád megyei KFB nem javasolta. A Pénzügyi-számviteli ügyintéző képzést Békésben korlátozottan, a többi megyében korlátlanul támogatják, Csongrád megye nem javasolta.

- 9 vállalkozás különböző szereléshez kapcsolódó képzési programokat igényel (pl. Mezőgazdasági gépszerelő, Villanyszerelő, Klíma- és hűtőgépszerelő, Elektronikus és mechanikus vagyónvédelmi rendszerszerelő). A Mezőgazdasági gépjavító képzést mindhárom megyében korlátozottan támogatják, Csongrád megye nem javasolta. A Villanyszerelő képzést Békésben korlátlanul, a másik két megyében korlátozottan támogatják, a MFKB-ok is támogatásra javasolták. A Hűtő- és légtechnikai rendszerszerelő képzést Bácsban nem, Békésben korlátozottan, Csongrádban korlátlanul támogatják, pedig a Bács-Kiskun megyei KFB javasolta, a Csongrád megyei nem. A Hűtő-, klíma- és hőszivattyú berendezés-szerelő képzést Bácsban nem, a másik két megyében korlátozottan támogatják, pedig a Bács-Kiskun megyei KFB javasolta, a Csongrád megyei nem.

Megállapítható, hogy a régió munkáltatói által igényelt képzéseket a szakmaszerkezeti döntés legalább korlátozottan támogatja. Egyetlen olyan képzést sem találtunk, amelyet a régió munkáltatói igényelnének, a kormányzat viszont egyik megyében sem támogatná.

6. A szakképzés és a munkaerőpiac összehangolásának problematikája

6.1. A megbízható és teljes körű adatok hiánya

Kutatómunkánk során számos olyan problémával szembesültünk, amelyek a szakirodalomban is rendszeresen megjelennek, és amelyek nehezítik a szakképzési rendszer kibocsájtásának és a munkaerőpiac igényeinek összehangolását.

Az első, alapvető probléma a megfelelő, teljes körű és megbízható adatok hiánya a munkaerőpiac keresleti oldalán. Sem a kutatók, sem a döntéshozók részére nem áll rendelkezésre olyan adatbázis, amely teljes körűen tartalmazná a magyarországi üres álláshelyeket, ezért a pillanatnyi munkaerő-keresletet sem lehet pontosan ismerni. A TÁMOP „Tudás-ipar igényeit kiszolgáló felsőoktatási szolgáltatások megalapozása a Dél-Alföldi régióban” című projekt keretében végzett, a régió 295 munkáltatójára kiterjedő felmérésben a kutatók megkérdezték, hogy a vállalkozások szokták-e jelezni a munkaügyi hivatal felé, hogy

milyen képesítéssel rendelkező munkavállalókra van szükségük. Az intézmények 53%-a jelzi a Munkaügyi Hivatal felé, hogy milyen képzettséggel rendelkező munkavállalókat igényelnek. A vállalkozások közel felének munkaerő-szükséglete tehát nem jelenik meg a munkaügyi szervezet adatbázisában. (Farkas 2015/a)

Ezért minden lehetséges kormányzati eszközzel ösztönözni kell a munkáltatókat arra, hogy az üres álláshelyeket jelentsék a munkaügyi szervezetnek.

Hasonlóan problematikus a munkáltatók várható munkaerőigényének prognosztizálása. Egyrészt a munkáltatók saját bevallásuk szerint nem képesek előre jelezni várható munkaerőigényüket. Szintén a TÁMOP-kutatás eredménye, hogy a régió foglalkoztatói nem, vagy csak néhány hónapra tudják előre jelezni munkaerő-szükségletüket. A válaszadók több mint fele egyáltalán nem tudja előre jelezni munkaerő-szükségletét. Ezt azzal indokolták, hogy hirtelen merülnek fel az igények, nem tudják kinek jelezzék szükségletüket, nem állnak kapcsolatban a képzést folytató intézményekkel. A válaszadók 13%-a mindössze egy hónapra előre tudja megmondani, hogy milyen munkaerőre lesz szüksége, 15%-a 6-12 hónapra tudja prognosztizálni munkaerő-szükségletét. Mindössze a kutatásban résztvevők 7%-a tudja megmondani, hogy 1 év múlva milyen munkaerőre lesz szüksége. (Farkas 2015/b) A vállalati kikérdezéseken alapuló módszerek más ok miatt sem megbízhatóak. A vállalatok számára semmilyen következménnyel nem jár, amennyiben olyan felvételi szándékot jeleznek, amely a későbbiekben meghiúsul. (Kézdi et al. 2008)

Csehné és szerzőtársai (2015) szerint a vállalatok érdekeltek abban, hogy a valóságnál túlzóbb munkaerő keresletet jelezzenek. Mint mondják, a nagyobb hiány jelzésével magasabb, állami pénzen kiképzett kínálatot tudnak generálni. A hiány erőteljes jelzése nem a tényleges hiány nagyságát jelzi, hanem nyomásgyakorlásnak tekinthető, amely állami forrásokból kíván nagy tömegben, akár rosszabbul kiképzett munkaerőt alkalmazni, mert ez esetben az a számára sokkal olcsóbb lesz.

A külföldön sikerrel alkalmazott, illetve az utóbbi években hazánkban is kidolgozott munkakeresleti előrejelzési rendszerek, módszerek közül ki kell választani azokat, amelyek a tapasztalatok szerint a legpontosabb prognózisok készítésére alkalmasak, és ezeket kormányzati támogatás mellett folyamatosan működtetni kell.

A szakképzési rendszerben számos olyan szakmát lehet elsajátítani, amelyet tipikusan nem alkalmazottként, hanem önfoglalkoztatóként, egyéni vállalkozóként szoktak végezni. Az ilyen tevékenységekre irányuló gazdasági igényre kizárólag ezen vállalkozók sikerességéből, a vállalkozások jövedelmezőségéből, az adott szakképzettséggel rendelkezők munkanélküliségi adataiból lehet indirekt módon következtetni. Ezért e képzések munkaerőpiaci megalapozottságát még nehezebb a foglalkoztatás-statisztikai adatok alapján megítélni; csak a foglalkoztatás-statisztikai és a vállalkozás-statisztikai adatok, valamint a szakképzési pályakövetési rendszer adatainak együttes elemzésével lehet a döntés-előkészítéshez szükséges trend- és helyzetelemzéseket elkészíteni.

További probléma, hogy az üres álláshelyekre vonatkozó statisztikai adatok semmit nem mondanak a keresett munkaerőtől elvárt kompetenciákról. Mint Dávid (2005) hangsúlyozza, a munkaerő alapvetően annak függvénye, hogy a feladat megvalósításához milyen technológiákat alkalmaznak. Amíg nem rendelkezünk információkkal az állást keresők kompetenciáiról, illetve az üres álláshelyek betöltéséhez szükséges kompetenciákról, nem tudhatjuk, hogy a pillanatnyilag munka nélkül lévőkkel betölthetők-e (illetve betölthetők lennének-e) a pillanatnyilag üres állások. Ily módon sem a munkanélküliek, sem az üres álláshelyek számából nem lehet következtetni arra, hogy szükség van-e új, pályakezdő belépőkre egy adott szakma munkaerőpiacán. A munkáltatók kompetencia-elvárásainak ismerete nélkül azt sem tudhatjuk, hogy vajon a szakképzésből kilépők enyhítik-e a hiányszakmákban tapasztalható túlkeresletet.

Ezért folytatni kell azokat a kormányzati kezdeményezéseket, amelyek a munkáltatók kompetencia-elvárásainak pontosabb megismerését célozzák meg.

Mint már említettük, a szakmai illeszkedés kérdését optimális esetben a szakképzési rendszerből kilépők életpályájának a követésével lehetne vizsgálni, ehhez azonban Magyarországon nem áll rendelkezésre megfelelő adatforrás. A pályakövetési rendszer elindult, de az adatgyűjtési módszere aggályokat kelt a gyűjteni kívánt adatok megbízhatóságával kapcsolatban (erről részletesen lásd Kézdi et al. 2008).

Törekedni kell arra, hogy a pályakövetési rendszer minél szélesebb körű és megbízható adatokat szolgáltatson. Ehhez célszerű a külföldön bevált jó gyakorlatokat adaptálni, a pályakövetési rendszer adatait folyamatosan gyűjteni és elemezni.

Az adatok hiányával kapcsolatos problémakört összegezve a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara véleményét idézzük: Azt, hogy a szakiskolai beiskolázási keretszámok ellenőrizhető empirikus adatokra és számításokra alapozva kerüljenek meghatározásra, rendszeres adatfelvételek, pályakövetéses vizsgálatok révén lehetne megvalósítani. A megalapozott döntés szempontjából igen kívánatos lenne, ha figyelembe vennék a szakképzettek életpályájának sajátosságait is, így egy differenciáltabb előrejelző rendszer kiépítése lehetővé tenné a várható kereslet és a kínálat pontosabb illesztését. (MKIK 2013/b) Ezzel megegyező az NGM álláspontja is: A tervezési dokumentumok megalapozásához, valamint ahhoz, hogy a szakképzés valóban a gazdaság, a munkaerőpiac és a társadalom hosszú távú igényeinek kielégítését szolgálja, komplex tervező-előrejelző rendszerre van szükség. Ennek egyrészt összetett módon kell feldolgoznia különböző adatokat: demográfiai adatokat, munkaerőpiaci adatokat, az iskolai rendszer statisztikai adatait, továbbá ezek alapján tudnia kell előre jelezni nem pusztán a munkaerőpiaci igényeket, de azt is, hogy ezeket hogyan tudja kielégíteni az oktatási rendszer. (NGM 2013)

6.2. Munkaerőhiány és -kereslet együttes jelenléte

A második problémakör, amely nehezíti a szakképzési rendszer kibocsájtásának és a munkaerőpiac igényeinek összehangolását az, hogy – mint ahogyan saját kutatásunk is igazolta -- a munkaerőpiacon egyszerre van jelen egyazon szakmán belül a munkaerőhiány és -felesleg. Ennek következtében a keresett és a túltelített szakmák körében évek óta átfedés van. Ezért munkaerőhiány helyett inkább munkaerő-beszerezési nehézségről célszerű beszélni, és ennek okait kell feltárni. Abban az esetben ugyanis, ha a nehezen betölthető álláshelyek oka nem a számszerű munkaerőhiány, akkor a probléma nem oldható meg pusztán azzal, hogy a szakképzési rendszer minden évben újabb szakembereket bocsájt ki a munkaerőpiacra.

A kutatások és a szakirodalom számos magyarázattal szolgál a jelenségre.

- Az NGM (2013) szerint kínálati oldalon az alacsony munkavállalási hajlammal, szakképzetlenséggel vagy nem megfelelő szakmai tudással, elavult szakmaismeretekkel, nem megfelelő kompetenciákkal magyarázható a szóban forgó munkaerőpiaci anomália. Ok lehet a magyar munkaerőpiac területi egyenlőtlensége és az alacsony mobilitás is.
- A TÁMOP „Tudás-ipar igényeit kiszolgáló felsőoktatási szolgáltatások megalapozása a Dél-Alföldi régióban” című projekt keretében végzett, a régió 201 vállalkozásra

kiterjedő felmérésben azt, hogy a régió vállalkozásai gyakran nem találják meg a megfelelő munkaerőt az alábbiakkal indokolták: a szakképzés hiánya bizonyos területeken, a képzés alacsony színvonala, a munkaerő elvándorlása, az adott munkakör speciális jellege, gyakorlati tapasztalat hiánya, szakmai ismeretek hiánya, magas bérigények. (Farkas 2015/b)

- Dávid (2005) szerint munkáltatók a megüresedett, illetve létrehozott új munkahelyeket elsősorban tapasztalt, már hosszabb gyakorlattal rendelkező, sokoldalúan képzett, esetleg több szakmában jártas, ugyanakkor korszerű kiegészítő ismeretekkel (informatikai- és nyelvtudással, jó együttműködési és kommunikációs készséggel, tárgyalási készséggel, döntési készséggel) is rendelkező munkavállalókkal kívánják betölteni. A munkaerőpiacon tapasztalható munkaerő-túlkínálat ellenére azonban a szakmák többségében megfelelő felkészültséggel, jártassággal, korszerű ismeretekkel rendelkező szabad munkavállaló csak szűkösen van jelen a munkaerőpiacon. De – a megyei tapasztalatok szerint – szakképzettséggel rendelkezőknek is mintegy negyven százalékának is elavultak, megkoptak a szakmai ismeretei a hosszabb-rövidebb munkanélküliség ideje alatt. A munkáltatók pályakezdőket sem szívesen alkalmaznak, mert elégedetlenek szakmai tudásukkal, gyakorlati felkészültségükkel. A munkáltatók egy része túlzottnak találja a felvételre jelentkezők kereseti igényeit. Ez gyakran jelenik meg azokban a szakmákban és foglalkozásokban, amelyekben egyúttal hiányt is jeleznek a vállalatok. Ilyenkor feltételezhető, hogy adott kereseti lehetőség mellett nincs munkaerő-kínálat.
- Kézdi és szerzőtársai (2008) szerint a rendelkezésre álló adatok arra utalnak, hogy a jelenség háttérében alapvetően a technológiai változásokhoz való alkalmazkodás nehézkessége, és nem valamiféle mennyiségi „alulképzés” áll. Ok lehet a bérszínvonal is: az álláshelyek vagy azért betöltetlenek, mert a kínált bérek nem elégségesek az állás betöltéséhez, vagy mert a munkáltatók nem tartják megfelelőnek a jelentkezők tudását, ami többnyire azt jelenti, hogy alacsonyabb kínálati bérek mellett csak a rosszabb képességű munkavállalók akarnák elfoglalni az állást.

Ez a probléma a hiány-szakmánál is jelentkezik, amit amint azt több tanulmány is mutatja (Kézdi et al. 2008, Makó 2010). Ezekből kiderül, hogy a hiányszakmákban végzett munkások legfeljebb harmada tud elhelyezkedni tanult szakmájában, ilyen arányban dolgoznak 8 hónappal a végzés után az adott foglalkozási területen. Észrevehető az is, hogy ezekben a gazdaság által az átlagosnál jobban igényelt szakképesítésekben már a pályakezdőknél is

magas a munkanélküliségi ráta, hiszen több mint 30%-uk marad munka nélkül. (Mártonfi, 2011, idézi Csehné et al. 2015) Bár mindenki szakmunkáshiányról beszél, Magyarországon a régiós átlaghoz képest gyorsabban -- átlagosan három hét alatt -- talál megfelelő szakmunkást egy vállalat. (Csehné et al. 2015)

Rendkívül fontosnak tartjuk azt a megállapítást, hogy az egyedi szakmákra fókuszáló kvantitatív szemlélet elhanyagolja a munkaerőpiac realitásait (pl.: szakmák közötti és földrajzi mobilitás) és a szakképzés minőségi problémáit; jóllehet ezek mind hazai mind nemzetközi tanulmányok alapján döntő jelentőségűek. (MKIK 2013/a) Ezért alapvető jelentőségűnek tartjuk feltárni

- a munkanélküliség okait azokban a szakmákban, amelyekben vannak üres álláshelyek az adott térségben; és
- a munkaerő-beszerzés nehézségének az okait.

A szakképzésre irányuló döntéseknek véleményünk szerint ezeket a problémákat kell orvosolnia.

6.3. A rendszerbe történő beavatkozás nehézségei

A harmadik faktor, ami nehezíti a szakképzési rendszer kibocsájtásának és a munkaerőpiac igényeinek összehangolását a rendszerbe való beavatkozás problematikája. Ezen belül fontos szempont, hogy kereslet vagy a kínálat struktúráiba való beavatkozás igen eltérő logikák, megfontolások mérlegelésével történhet, hiszen a kereslet a gazdasági, valamint a közfoglalkoztató szereplők „törvényei” alapján működik, a másik, a képzés-oktatási kibocsátás ettől független, egészen más logikákra-megfontolásokra, érdekekre hallgat. A munkaerőpiac és a képzési rendszer önálló, öntörvények alapján működő struktúrái megfeleltethetőségének és kölcsönkapcsolatainak vizsgálatához arra van, illetve lenne szükségünk, hogy legyenek egymással összevethető beazonosítható adataink a képzési kibocsátás és a foglalkoztatói kereslet szakmaszerkezetéről. A megfelelések és meg nem felelések okainak vizsgálatához pedig a keresletet és kínálatot alakító tényezők magyarázó változóival kellene rendelkezünk. A magyarázó változók azért szükségesek, hogy értő beavatkozásokat lehessen végrehajtani e struktúrákon, ha ilyenek szükségesnek mutatkoznak. (Dávid 2005) Mint már korábban utaltunk rá, az eredményes beavatkozáshoz ismerni kell az

egyes szereplők -- tanulók, álláskeresők, munkáltatók, képző intézmények -- elvárásait, motivációit és döntéseik hátterét is.

Kézdi és szerzőtársai (2008) aggályosnak tartják azt is, hogy mely szereplők milyen érdekei alakítják a szakmaszerkezeti döntéseket. Mint írják, komoly veszélye van annak, hogy a fejlesztési és képzési tanácsok a vállalati lobbik nyomására a középfokú szakképzés arányainak kialakításakor arra törekszenek, hogy az általános képzés és a hosszú távú alkalmazkodóképesség rovására elégítsék ki a rövid távú vállalati igényeket. Rövid távon a vállalatoknak ez megtakarítással jár, mert néhány évig esetleg foglalkoztathatják a szakképzésből kikerülőket, majd ha már azok nem tudnak alkalmazkodni a megváltozott igényekhez, akkor újabb frissen végzetteket alkalmaznak, akik átmenetileg ismét néhány évig foglalkoztathatók, és így tovább. Hosszú távon ez a megoldás igen nagy társadalmi költségekkel jár. A képzési rendszernek a rövid távú vállalati igényekhez való igazítása viszont hosszú távon rontja a képzésből kikerülők foglalkoztatási esélyeit.

Nehezíti a rendszerbe való optimális beavatkozást az időtényező is. Mint már utaltunk rá, amikor a döntéshozók egy adott évben támogatott vagy nem támogatott kategóriákba sorolják a következő évben indítandó képzéseket az abban az akkor rendelkezésre álló munkaerőpiaci adatok, előrejelzések alapján, annak hatása csak 4-5 év múlva jelentkezik a szakképzés kibocsájtásban, ám közben a munkaerőpiaci kereslet alapvetően megváltozhat egy adott térségben. Ugyancsak az időtényezővel függ össze az a probléma, amit Odrobina (2013) így fogalmazott meg: Jelentős nehézség a tervezési feladat megvalósításában, hogy a döntés beválása is csupán ennyi idő elteltével vizsgálható: valóban jobb arányban tudnak-e elhelyezkedni a munkaerőpiacon a frissen végzett szakemberek, csökkenti-e a pályakezdő munkanélküliséget és az egyes területeken jelentkező szakemberhiányt?

Vannak szakemberek, akik vitatják a szakképzés és a munkaerőpiac szakmák szintjén, keretszámok segítségével történő összehangolásának eredményességét. Mártonfi (2009) Becket és szerzőtársait idézi, akik – az egyébként gyakran pozitív példaként emlegetett – német duális rendszert elemezve már 1976-ban felhívták a figyelmet arra, hogy a két rendszer (foglalkoztatási és képzési) hatékonyabb együttműködését nem lehet megoldani a szakmák szintjén, vagyis nem lehet keretszámok segítségével harmonizálni a struktúrákat. Ennek oka, hogy a foglalkozások tartalma állandóan változik, a változások folyamatos követésére a szakképzési rendszer képtelen és alkalmatlan, hiszen a bennük oktatott szakmák

átalakításához évek szükségesek. Az Európai Unió országainak válasza a problémára, hogy a jövőben a két terület összeillesztésének egy finomabb és átgondoltabb formáját érdemes megcélozni, ahol kulcsfogalmakként szerepelnek a képességek és kompetenciák. Az említett szemlélet azt az egyre kevésbé működő gyakorlatot kívánja felváltani, amelyben a szakképzés tervezésének alapjául az adott szakmák munkaerőpiaci keresletének-kínálatának alakulása szolgált. Ehelyett inkább arra fekteti a hangsúlyt, hogy melyek azok a szükséges készségek, képességek, kompetenciák, amelyek egy adott feladatkör elvégzéséhez szükségesek, vagy alkalomadtán képessé tesznek a váltásra.

Véleményünk szerint hazánk számára is ez a fajta „intelligens” beavatkozás lenne hosszú távon célravezető. Ugyanakkor fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy a kizárólag input-vezérelt, azaz a tanulók és a képzőhelyek preferenciái alapján szerveződő szakképzéshez képest a keresletet felmérésére és prognosztizálására törekvő, a fejlesztési stratégiákat figyelembe vevő jelenlegi rendszer is komoly előrelépés.

7. A kutatási eredmények összegzése

Kutatómunkánk során a 2014/2015-ös tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntés piaci relevanciáját vizsgáltuk a Dél-alföldi régióban két aspektusból.

Egyrészt a megyei javaslatok, illetve a kormánydöntés munkaerőpiaci kereslet általi vezéreltségét elemeztük. Ehhez a MKIK és a NFSZ által a döntés előtt készített munkaerőpiaci helyzetjelentésben és prognózisban kirajzolódó keresletet és kínálatot, valamint munkaerőpiaci mozgásokat vetettük össze a megyei fejlesztési és képzési bizottságok javaslataival, valamint a kormányzat szakmaszerkezeti döntésével.

Másrészt azt vizsgáltuk, hogy a jelenlegi munkaerőpiaci helyzet igazolja-e az egyes szakmák támogatását, illetve nem-támogatását a régióban. Ehhez a NFSZ adatbázisában megjelenő álláslehetőségeket kérdeztük le a kutatási tervnek megfelelően, ezen felül adatigényléssel fordultunk a három megyei kormányhivatalhoz, és a Bács-Kiskun és Csongrád megyétől

kapott, bejelentett álláshelyekre és regisztrált munkanélküliekre vonatkozó adatsorokat is felhasználtuk.

Kutatási eredményeink az alábbiakban foglalhatók össze.

7.1. A megyei javaslatok, illetve a kormánydöntés munkaerőpiaci kereslet általi vezéreltsége

A keresett szakmák támogatottsága

- A MKIK országos felmérésében túlkeresletes, nehezen betölthető szakmának bizonyuló képzések döntő többségét a megyei bizottságok támogatásra javasolták. Legnagyobb mértékben a Csongrád megyei MFKB-javaslat tér el az országos felmérés következtetéseitől. A kormányzati döntés azonban sok esetben felülbírálta ezt az eltérő javaslatot és olyan képzéseket is támogat, amelyeknek támogatását a megye nem javasolta.
- A munkanélküliséggel országos szinten legkevésbé sújtott szakmacsoportokhoz tartozó szakképzések esetében is Csongrád megye az, amelyik több képzést nem javasolt támogatásra. A kormány több esetben a MFKB-októl eltérő döntést hozott: Csongrádban a megyei javaslatához képest több, Bács-Kiskunban kevesebb képzést támogat.
- Az NFSZ országos munkaerőpiaci helyzetképében megjelenő legkeresettebb szakmákkal kapcsolatban csak három esetben fordul elő, hogy ezeket valamelyik dél-alföldi megyében nem támogatja a szakmaszerkezeti döntés.
- Az NFSZ Dél-Alföldre vonatkozó munkaerőpiaci prognózisával kapcsolatban megállapítható, hogy a megyék a legtöbb esetben támogatásra javasolták azokat a képzéseket, amelyekre vonatkozóan a munkáltatók létszámbővítést prognosztizáltak, és ezeket a javaslatokat a szakmaszerkezeti döntés is tükrözi.

A túlkínálatos szakmák támogatottsága

- A MKIK felmérésében országos szinten legnagyobb munkanélküliségi arányt mutató szakmacsoportokhoz tartozó képzések többségét is legalább korlátozottan támogatja a

kormány a Dél-Alföld régióban, több esetben úgy is, hogy a megyék ezt nem javasolták. Ezen, az elhelyezkedés szempontjából problematikusnak számító képzések tekintetében sok esetben eltért a kormány a megyék javaslatától.

- A MKIK felmérésében országos szinten legalacsonyabb elhelyezkedési arányt mutató szalmacsoportokhoz tartozó képzések többségét is legalább korlátozottan támogatja a kormány a Dél-Alföld régióban, több esetben úgy is, hogy a megyék ezt nem javasolták. Ezen, az elhelyezkedés szempontjából problematikusnak számító képzések tekintetében sok esetben eltért a kormány a megyék javaslatától.

A megyei javaslatok, illetve a kormánydöntés munkaerőpiaci kereslet általi vezéreltségéről megállapítható, hogy a jó munkaerőpiaci kilátásokkal rendelkező szakmákat támogatják a szakmaszerkezeti döntések. A kereslet általi vezéreltség azonban nem állapítható meg akkor, amikor túlkínálatos, magas munkanélküliséggel sújtott szakmákról van szó. A kormány ezen szakmák többségét is legalább korlátozottan támogatja, sok esetben akkor is, ha a megye – ez jellemzően Csongrádban fordul elő – ezt nem javasolta. A gyakorlat tehát pontosan követi azt a szakmaszerkezeti döntéssel kapcsolatban megfogalmazott elvet, hogy azon szakképesítések és ágazatok, amelyekkel kapcsolatban nem rajzolható fel egyértelmű negatív gazdasági prognózis, ne kerüljenek leépítésre, illetve hogy a döntés során a döntéskor érvényes keresleti-kínálati viszonyok és prognózisok mellett más szempontokat is figyelembe vesznek.

Ennek helyességét igazolja, hogy több olyan szakmát is találtunk, amelyek esetében Csongrád megye nem javasolta a támogatást, a kormány mégis a támogatás mellett döntött, és a jelenlegi kereslet-kínálati viszonyok visszaigazolják a kormánydöntés helyességét. Ilyen a szellőző-, hűtő- és klimatizáló berendezés-szerelő, a karosszérialakatos és a vendéglátó eladó.

7.2. A támogatott és nem támogatott szakmák munkaerőpiaci kereslete és kínálata

Négy, általunk meghatározott szakmakörben végeztük el a jelenlegi kereslet és kínálat vizsgálatát.

A „kritikus” szakmák kereslete és kínálata

Azokban a szakmákban, amelyet a felmérés országosan túlkeresletesnek és nehezen betölthetőnek jelzett előre, és amelyek mindegyikét támogatandónak ítélte meg a szakmaszerkezeti döntés ennek alapján, a Dél-Alföld régióban jóval több regisztrált munkanélküli van, mint ahány üres álláshely megjelenik a kormányhivatalok adatbázisában és az NFSZ állásajánlatai között. Ennek alapján tehát nem látszik igazolódni, hogy a kínálatot meghaladó kereslet indokolja e képzések támogatását. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy az egyszerre jelen lévő munkaerőpiaci kereslet és kínálat hosszú ideje jellemző Magyarországon, és pusztán a munkanélküliek jelenléte miatt nem indokolt egy-egy szakmában jelentősen csökkenteni a szakképzési kibocsájtást. Nagy a valószínűsége ugyanis, hogy a munkanélküliség egyik oka a szükséges kompetenciák hiánya az álláskeresőknél, ennek megfelelően a korszerű ismeretekkel rendelkező pályakezdők nagyobb eséllyel találhatnak állást.

A szakiskolai ösztöndíjjal támogatott hiány-szakmák kereslete és kínálata

A szakmaszerkezeti döntésben szakiskolai ösztöndíjjal támogatott hiány-szakmák a régióban két esetben nem a megyei javaslatok alapján kerültek ebbe a kategóriába. Támogatásra nem javasolja a MFKB Csongrád megyében az *elektronikai műszerész*, Bács-Kiskun megyében a *gépgyártás-technológiai technikus* képzéseket. Kutatásunk mindkét esetben azonosított keresletet, a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat álláshirdetéseiben az elektronikai műszerész esetében 5 fő, a gépgyártás-technológiai technikus esetében 1 fő álláslehetőséget találtunk. A Kormányhivataltól bekért adatsorok szerint a 2015. I-IX havi összesített állásajánlatok száma a két vizsgált esetben 70, illetve 4. Az álláskeresők száma sajnos mindkét esetben nagyobb ennél, a műszerész esetében 79, a technikus esetében 45 fő. Ezt azt jelenti, hogy a pillanatnyilag rendelkezésre álló adatok szerint számszerűen nincs munkaerőhiány ezen a szakmák esetében. Sőt a gépgyártás-technológiai technikus esetében mintegy tízszeres túlkínálat (munkanélküliség) azonosítható.

A többi ösztöndíjas hiány-szakma esetében a kormány támogatás alapja a MFKB-k javaslata. Ezt az egyöntetű támogatást a munkaerőpiac – hasonlóan az előző két szakmához – legtöbbször nem igazolja vissza, gyakran nincs kereslet, sőt munkaerő felesleg van a területen a munkanélküliségi adatok szerint. Ismét hangsúlyozzuk azonban, hogy a korszerű

ismeretekkel rendelkező pályakezdőkre akkor is szükség lehet a munkaerőpiacon, ha a kínálat meghaladja a keresletet.

A megyék javaslatától eltérő kormánydöntésben érintett szakmák kereslete és kínálata

A rendelkezésre álló adatok alapján azt állapíthatjuk meg, hogy a kormány döntése helyes volt, amikor jó néhány olyan szakmát nem támogatott, amelyeket a helyi képzési bizottságok támogatásra javasoltak. Különösen a Bács-Kiskun megyei javaslatok esetében találtunk számos javasolt szakmát, amely javaslatok adataink szerint nem voltak megalapozottak.

Azon 14 képzés esetében, amelyeket a megye nem javasolt támogatásra, a kormány mégis korlátlanul támogat, a jelenlegi munkaerőpiaci adatok azt mutatják, hogy nem indokolt a korlátlan kormánytámogatás, hiszen a legtöbb támogatott szakma esetében sem a munkaerő piac keresleti oldalán, sem a kínálati oldalon nem látunk mozgást, négy esetben pedig a munkaerő kínálat jelentősen meghaladja a keresletet. Különösen ez utóbbi szakmák esetében érdemes lehet megfontolni a támogatás megvonását. Természetesen, mint már hangsúlyoztuk, a szakmaszerkezeti döntésnek nem csak a munkaerőpiaci keresletet és kínálatot, hanem számos más szempontot is figyelembe kell vennie, és azt is számításba kell venni, hogy a jelenlegi pillanatfelvétel alapján nem lehet következtetéseket levonni egy-egy szakma tartós keresletére és kínálatára vonatkozóan. Hasonló eredményt kaptunk azon szakmák esetében, amelyeket a megye nem javasolt támogatásra, a kormányzat viszont korlátozottan támogatja.

A jelentős munkanélküliséggel sújtott szakmák (Bács-Kiskun megye)

Bács-Kiskun megyében 22 olyan szakmát találtunk, amelyekben folyamatosan (2014 szeptemberében, 2015 januárjában és 2015 szeptemberében is) 100 körül vagy afölött van a regisztrált munkanélküliek száma. Ezekhez 30, a szakmaszerkezeti döntésben szereplő képzés társítható. Ezek többségét nem (4 képzés) vagy csak korlátozottan (15 képzés) támogatja a kormány a megyében, és 11 olyan képzés van, amelyet korlátlanul támogat. Ezek közül kettő esetében 50-nél több betöltetlen álláshelyet tartalmaz a kormányhivataltól beszerzett adatsor, ennek alapján tehát megalapozott lehet a támogatás.

A kormány döntése néhány jelentős munkanélküliséggel sújtott szakma tekintetében eltért a MFKB javaslatától. A munkanélküliek nagy száma alapján ezek döntő többségében

indokoltnak tűnik, hogy a képzést a kormány nem támogatja a megyében, jóllehet az MFKB támogatásra javasolta ezeket.

A régió munkáltatói által igényelt képzések

Kutatásunk során megállapítottuk, hogy, hogy a régió munkáltatói által igényelt képzéseket a szakmaszerkezeti döntés legalább korlátozottan támogatja. Egyetlen olyan képzést sem találtunk, amelyet a régió munkáltatói igényelnének, a kormányzat viszont egyik megyében se támogatná.

7.3. Egyéb megállapítások, javaslatok

A kutatás kapcsán is fontosnak tartunk kiemelni néhány olyan tényezőt, amelyek komoly kihívássá teszik a szakképzési kibocsájtás gazdaság igényeihez történő igazítását. Ezek a következők:

- teljes körű és megbízható adatok hiánya. Ezen belül
 - a munkáltatók tényleges munkaerő kereslete nem ismert és nem jelezhető előre;
 - a pályakövetési rendszer (még) nem szolgáltat elégséges adatot;
 - az önfoglalkoztató szakmákra vonatkozó gazdasági igény csak komplex adatelemzéssel (lenne) megállapítható;
 - a statisztikai adatok nem mutatják meg a munkanélküliség és a betöltetlen állások mögötti okokat;
- a munkaerő túlkereslet és túlkínálat együttes jelenléte bizonyos szakmák – köztük a hiány-szakmák – esetében;
- a képzési rendszerbe történő beavatkozás problematikája. Ezen belül
 - a képző intézmények, a tanulók és a gazdasági szektor, a munkáltatók eltérő logikája, érdekei;
 - az időtényező szerepe;
 - a szakmák szintjén, keretszámokkal történő beavatkozás korlátai.

Mindezek alapján a következő javaslatokat fogalmazzuk meg:

- Minden lehetséges kormányzati eszközzel ösztönözni kell a munkáltatókat arra, hogy az üres álláshelyeket jelentsék a munkaügyi szervezetnek.

- A külföldön sikerrel alkalmazott, illetve az utóbbi években hazánkban is kidolgozott munkakeresleti előrejelzési rendszerek, módszerek közül ki kell választani azokat, amelyek a tapasztalatok szerint a legpontosabb prognózisok készítésére alkalmasak, és ezeket kormányzati támogatás mellett folyamatosan működtetni kell.
- A jellemzően önfoglalkoztató szakmák esetében a foglalkoztatás-statisztikai és a vállalkozás-statisztikai adatok, valamint a szakképzési pályakövetési rendszer adatainak együttes elemzésével célszerű a döntés-előkészítéshez szükséges trend- és helyzetelemzéseket elkészíteni.
- Tovább kell vinni azokat a kormányzati kezdeményezéseket, amelyek a munkáltatók kompetencia-elvárásainak pontosabb megismerését célozzák meg.
- Törekedni kell arra, hogy a pályakövetési rendszer minél szélesebb körű és megbízható adatokat szolgáltatson. Ehhez célszerű a külföldön bevált jó gyakorlatokat adaptálni, a pályakövetési rendszer adatait folyamatosan gyűjteni és elemezni.
- Azokban a szakmákban, amelyekben tartósan jelentős a munkaerő túlkínálat, érdemes lehet felülvizsgálni a képzések támogatását a szakmaszerkezeti döntésben.
- Ugyanakkor alapvető jelentőségűnek tartjuk feltárni
 - a munkanélküliség okait azokban a szakmákban, amelyekben vannak üres álláshelyek az adott térségben; és
 - a munkaerő-beszerzés nehézségének az okait azokban a szakmákban, amelyekben van munkaerő kínálat az adott térségben.

Javasoljuk célzott kutatások lefolytatását ebben a témában, hiszen a szakképzési rendszer átalakítására irányuló döntéseknek végső soron ezeket a problémákat kell orvosolniuk.

- A tartósan mutatózó tendenciák megismerésére alapozott becsléseket és előrejelzéseket javasoljuk figyelembe venni a szakmaszerkezeti döntések során.
- A munkaerőpiaci kereslet teljes körű ismeretének hiánya, az előrejelzés nehézségei miatt továbbra is azt az elvet kell követni, hogy azon szakképesítések és ágazatok, melyekkel kapcsolatban nem rajzolható fel egyértelmű negatív prognózis, ne kerüljenek leépítésre, illetve, hogy a szakmaszerkezeti döntésben a reprodukciós és progressziós szempontokat is figyelembe veszik.
- Véleményünk szerint hosszabb távon hazánk számára is az a célravezető, ha a szakképzés és a gazdaság összehangolása nem (csak) a szakmák, hanem a kompetenciák szintjén is megtörténik.

Mellékletek

1. melléklet

Az ösztöndíjas hiány-szakmák munkaerő kereslete és kínálata a Dél-Alföldön

Megye	OKJ szám	OKJ megnevezés	MFKB támogatás	Kormány tám.	Kereslet NFSZ	Keresl. Korm. hivatal	Kínálat Korm. hivatal	Keresés
Békés megye	34-582-01	Ács	Javasolt	T	0			29.okt
Csongrád megye	34-522-03	Elektronikai műszerész	Nem javasolt	T	5 fő	70 fő	79 fő	20.okt
Bács-Kiskun megye	34-582-03	Épület- és szerkezetlakatos	Javasolt	T	1 fő	33 fő lakatos	320 fő lakatos	29.okt
Békés megye	34-582-03	Épület- és szerkezetlakatos	Javasolt	T	0			29.okt
Bács-Kiskun megye	34-521-02	Finommechanikai műszerész	Javasolt	T	0	3 fő	8 fő	29.okt
Bács-Kiskun megye	54-521-03	Gépgyártástechnológiai technikus	Nem javasolt	T	1 fő	4 fő gép.tec.	45 fő gép.tec.	18.okt
Békés megye	34-521-03	Gépi forgácsoló	Javasolt	T	2 fő			29.okt
Csongrád megye	34-521-03	Gépi forgácsoló	Javasolt	T	1 fő	44 fő	83 fő	29.okt
Bács-Kiskun megye	34-521-06	Hegesztő	Javasolt	T	0	11 fő	111 fő	29.okt
Békés megye	34-521-06	Hegesztő	Javasolt	T	0			29.okt
Csongrád megye	34-521-06	Hegesztő	Javasolt	T	0	120 fő	161 fő	29.okt
Csongrád megye	34-541-03	Húsipari termékgyártó	Javasolt	T	0	310 fő	110 fő	29.okt
Csongrád megye	34-521-04	Ipari gépész	Javasolt	T	0	9 fő gép.tec.	46 fő gép.tec.	29.okt
Csongrád megye	34-622-02	Kertész	Javasolt	T	0	41 fő	180 fő	28.okt
Bács-Kiskun megye	34-582-08	Kőműves és hidegburkoló	Javasolt	T	5 fő	21fő kőműv.	209 fő kőműv.	29.okt
Csongrád megye	34-582-08	Kőműves és hidegburkoló	Javasolt	T	3 fő	229 fő kőműv.	263 fő kőműv.	29.okt
Békés megye	34-582-09	Központifűtés- és gázhálózat rendszerszerelő	Javasolt	T	0			29.okt
Csongrád megye	34-582-09	Központifűtés- és gázhálózat rendszerszerelő	Javasolt	T	0	104 fő	100 fő	29.okt
Csongrád megye	34-523-01	Mechatronikus-karbantartó	Javasolt	T	0	134 fő	91 fő	29.okt
Bács-Kiskun megye	34-521-08	Mezőgazdasági gépész	Javasolt	T	0	3 fő gépkez.	77 fő gépkez.	20.okt
Békés megye	34-521-08	Mezőgazdasági gépész	Javasolt	T	0			20.okt

Bács-Kiskun megye	34-542-06	Női szabó	Javasolt	T	6	64 fő szabó-varró	149 fő szabó-varró	29.okt
Békés megye	34-542-06	Női szabó	Javasolt	T	3 fő			29.okt
Csongrád megye	34-542-06	Női szabó	Javasolt	T	2 fő	108 fő szabó-varró	77 fő szabó-varró	29.okt
Bács-Kiskun megye	34-521-10	Szerszámkészítő	Javasolt	T	0	5 fő	24 fő	29.okt
Bács-Kiskun megye	34-762-01	Szociális gondozó és ápoló	Javasolt	T	2 fő	18 fő szoc. segítő	165 fő	28.okt
Békés megye	34-762-01	Szociális gondozó és ápoló	Javasolt	T	0			28.okt
Békés megye	34-522-04	Villanyszerelő	Javasolt	T	5 fő			29.okt
Békés megye	34-582-12	Víz-, csatorna- és közmű- rendszerszerelő	Javasolt	T	0			29.okt

2. melléklet
A MFKB által javasolt, a kormány által nem támogatott képzések
munkaerőpiaci kereslete és kínálata a Dél-Alföldön

Megye	OKJ szám	OKJ megnevezés	Kereslet NFSZ	Kereslet Kormányhivatal	Kínálat Kormányhivatal	Keresés
Bács-Kiskun	34-543-01	Abroncsgyártó	0	0	0	20.okt
Békés megye	34-543-01	Abroncsgyártó	0	n.a.	n.a.	20.okt
Bács-Kiskun	35-522-01	Audio- és vizuáltechnikai műszerész	0	2 fő inf. telekomm.	25 fő	20.okt
Bács-Kiskun	54-523-01	Automatikai technikus	0	0	0	18.okt
Csongrád megye	35-621-02	Biogazdálkodó	0	0	0	20.okt
Békés megye	55-541-01	Bor- és pezsgőgyártó szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Bács-Kiskun	54-542-01	Bőrfeldolgozó-ipari technikus	0	2 fő	0	18.okt
Békés megye	55-541-02	Cukor- és édesipari szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Bács-Kiskun	34-211-01	Dízműkovács	0	0	1 fő kovács	20.okt
Békés megye	34-211-01	Dízműkovács	0	n.a.	n.a.	20.okt
Csongrád megye	34-211-01	Dízműkovács	2	0	0	20.okt
Békés megye	54-525-04	Dízelmotoros vasúti jármű szerelője	0	n.a.	n.a.	18.okt
Békés megye	55-524-01	Drog- és toxikológiai technikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Bács-Kiskun	34-541-01	Édesipari termékgyártó	0	24 fő	124 fő	20.okt
Bács-Kiskun	34-522-01	Elektromechanikai műszerész	4	18 fő	77 fő	20.okt
Békés megye	34-623-01	Erdészeti szakmunkás	0	n.a.	n.a.	20.okt
Békés megye	55-541-03	Erjedés- és üdítőitalipari szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Bács-Kiskun	34-542-03	Fehémemű-készítő és kötöttáru összeállító	0	0	0	20.okt
Bács-Kiskun	34-542-04	Férfiszabó	1	64 fő szabó-varró	149 fő szabó-varró	20.okt
Bács-Kiskun	54-720-02	Fogászati asszisztens	0	0	0	17.okt
Bács-Kiskun	55-762-01	Foglalkozás-szervező	0	0	0	16.okt
Békés megye	55-762-01	Foglalkozás-szervező	0	n.a.	n.a.	16.okt
Bács-Kiskun	55-724-01	Fogtechnikus	0	3 fő	13 fő	16.okt
Bács-Kiskun	34-543-03	Formacikk-gyártó	0	0	0	20.okt
Csongrád megye	34-543-03	Formacikk-gyártó	0	0	0	20.okt
Bács-Kiskun	55-762-02	Gerontológiai gondozó	0	1 fő	165 fő szoc. szakg.	16.okt
Bács-Kiskun	34-521-05	Gyártósori gépbeállító	2	0	0	20.okt
Bács-Kiskun	54-761-01	Gyermekotthoni asszisztens	2	0	0	17.okt
Bács-Kiskun	54-140-01	Gyógypedagógiai segítő munkatárs	2	0	0	17.okt

Bács-Kiskun	34-624-01	Halász, haltenyésztő	1	1 fő	0	20.okt
Békés megye	55-850-01	Hulladékgazdálkodó szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Békés megye	55-541-04	Hús- és baromfiipari szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Bács-Kiskun megye	34-582-05	Hűtő- és légtechnikai rendszerszerelő	0			20.okt
Bács-Kiskun	35-582-03	Hűtő-, klíma- és hőszivattyú berendezés-szerelő	0	6 fő	2 fő	21.okt
Bács-Kiskun	34-543-05	Kishajóépítő, -karbantartó	0	0	0	20.okt
Bács-Kiskun	34-582-07	Kőfaragó, műköves és épületszobrász	0	0	9fő	20.okt
Békés megye	54-523-03	Közlekedésautomatikai műszerész	0	n.a.	n.a.	18.okt
Bács-Kiskun	54-841-02	Közúti közlekedésüzemvitellátó	0	0	0	17.okt
Bács-Kiskun	55-211-06	Lakberendező	0	0	0	16.okt
Bács-Kiskun	55-582-01	Létesítményi energetikus	0	0	3 fő energetikus	16.okt
Bács-Kiskun	54-812-02	Lovastúra-vezető	0	0	0	17.okt
Békés megye	55-541-05	Malom- és keveréktakarmányipari szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Bács-Kiskun	55-762-03	Mentálhigiénés asszisztens	3	0	0	16.okt
Békés megye	55-762-03	Mentálhigiénés asszisztens	0	n.a.	n.a.	16.okt
Bács-Kiskun	34-541-04	Molnár	0	0	0	21.okt
Békés megye	34-541-04	Molnár	0	n.a.	n.a.	21.okt
Békés megye	54-213-03	Mozgóképfő- és animációkészítő	0	n.a.	n.a.	18.okt
Csongrád megye	54-213-03	Mozgóképfő- és animációkészítő	0	0	0	18.okt
Bács-Kiskun	35-543-01	Műbútorasztalos	1	13 fő bútortasztalos	130 fő bútortasztalos	21.okt
Bács-Kiskun	35-582-04	Műemléki díszítőszobrász	0	0	0	21.okt
Békés megye	35-582-04	Műemléki díszítőszobrász	0	n.a.	n.a.	21.okt
Bács-Kiskun	35-582-05	Műemléki helyreállító	0	0	0	21.okt
Békés megye	55-524-03	Műszeres analitikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Békés megye	54-345-02	Nonprofit menedzser	0	n.a.	n.a.	17.okt
Bács-Kiskun	55-621-02	Növényvédelmi szaktechnikus	0	0	0	16.okt
Békés megye	55-850-03	Nukleáris környezetvédelmi szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Bács-Kiskun	34-725-01	Optikai üvegcsiszoló	0	0	0	21.okt
Bács-Kiskun	54-726-02	Ortopédiai műszerész	0	0	0	17.okt
Békés megye	54-726-02	Ortopédiai műszerész	0	n.a.	n.a.	17.okt
Bács-Kiskun	54-212-07	Pantomimes	0	0	0	18.okt
Békés megye	54-212-07	Pantomimes	0	n.a.	n.a.	18.okt
Csongrád	54-212-	Pantomimes	0	0	0	18.okt

megye	07					
Bács-Kiskun	35-521-03	Patkolókovács	0	0	0	21.okt
Békés megye	35-521-03	Patkolókovács	0	n.a.	n.a.	21.okt
Bács-Kiskun	54-140-02	Pedagógiai- és családsegítő munkatárs	2	0	0	17.okt
Békés megye	54-343-01	Pénzügyi termékértékesítő	0	n.a.	n.a.	17.okt
Bács-Kiskun	54-841-09	Postai üzleti ügyintéző	0	3 fő pénzügyi ügyint.	100 fő pénzügyi ügyint.	16.okt
Bács-Kiskun	54-762-01	Rehabilitációs nevelő, segítő	0	0	0	17.okt
Bács-Kiskun	35-582-06	Rekonstrukciós és műemléki festő, mázoló	0	0	0	21.okt
Bács-Kiskun	35-811-01	Sommelier	0	0	0	21.okt
Békés megye	35-811-01	Sommelier	0	n.a.	n.a.	21.okt
Bács-Kiskun	35-541-01	Speciális állatfeldolgozó	0	25 fő húsfeldolgozó	126 fő húsfeldolgozó	21.okt
Békés megye	35-541-01	Speciális állatfeldolgozó	0	n.a.	n.a.	21.okt
Békés megye	55-541-06	Sütő- és cukrászipari szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Bács-Kiskun	34-523-02	Számítógép-szerelő, karbantartó	1	2 fő	25 fő	21.okt
Bács-Kiskun	55-762-05	Szenvedélybeteg gondozó	0	0	0	16.okt
Békés megye	55-762-05	Szenvedélybeteg gondozó	0	n.a.	n.a.	16.okt
Csongrád megye	54-521-07	Színháztechnikus, szcenikus	0	0	0	18.okt
Bács-Kiskun	54-762-02	Szociális asszisztens	3	1 fő eü. asszisztens	12 fő eü. asszisztens	17.okt
Bács-Kiskun	54-762-03	Szociális szakgondozó	0	1 fő	165 fő szociális gondozó	17.okt
Bács-Kiskun	54-213-05	Szoftverfejlesztő	0	0	17 fő	17.okt
Bács-Kiskun	54-212-08	Szórakoztató zenész	0	0	14 fő	18.okt
Bács-Kiskun	34-541-06	Szőlész-borász	0	2 fő borász	20 fő borász	21.okt
Békés megye	34-541-06	Szőlész-borász	0	n.a.	n.a.	21.okt
Békés megye	55-541-07	Tartósítóiipari szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Békés megye	54-523-05	Távközlési technikus	0	n.a.	n.a.	18.okt
Békés megye	55-541-08	Tejipari szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Békés megye	55-581-03	Térképész szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Békés megye	55-850-05	Természetvédelmi szaktechnikus	0	n.a.	n.a.	16.okt
Bács-Kiskun	35-582-07	Tetőfedő	0	0	1 fő	21.okt
Békés megye	54-542-03	Textilipari technikus	0	n.a.	n.a.	18.okt
Bács-Kiskun	34-582-11	Útépítő	0	0	0	21.okt
Békés megye	54-525-08	Vasúti vontatott jármű szerelője	0	n.a.	n.a.	18.okt
Békés	55-525-	Vasúti jármű-technikus	0	n.a.	n.a.	16.okt

megye	03					
Bács-Kiskun	55-581-04	Vidékfejlesztési szaktechnikus	0	0	0	16.okt
Bács-Kiskun	35-215-02	Virágdekoratőr	0	0	0	21.okt
Békés megye	35-215-02	Virágdekoratőr	0	n.a.	n.a.	21.okt
Bács-Kiskun	34-853-01	Víz- és csatornaműkezelő	0	0	0	21.okt
Békés megye	34-853-01	Víz- és csatornaműkezelő	0	n.a.	n.a.	21.okt
Békés megye	55-850-06	Vízgazdálkodó szaktechnikus	0	0	0	16.okt
Bács-Kiskun	35-582-08	Vízgépészeti és technológiai berendezés-szerelő	0	0	0	21.okt
Békés megye	35-525-01	Vízi sportmotor-szerelő	0	0	0	21.okt

3. melléklet

A MFKB-k által nem javasolt, a kormány által korlátozottan támogatott képzések munkaerőpiaci kereslete és kínálata a Dél-Alföldön

Megye	OKJ szám	OKJ megnevezés	Munkaerő kereslet (NFSZ)	Munkaerő kereslet (Kormányhivatal)	Munkaerő kínálat (Kormányhivatal)	Keresés
Bács-Kiskun	55-525-01	Autótechnikus	0	0	0	16.okt
Csongrád megye	55-525-01	Autótechnikus	0	0	0	16.okt
Bács-Kiskun	55-541-01	Bor- és pezsgőgyártó szaktechnikus	0	2 fő	20 fő	16.okt
Csongrád megye	54-211-01	Dekoratór	0	0	0	17.okt
Csongrád megye	54-211-02	Divat- és stílustervező	0	0	0	18.okt
Bács-Kiskun	54-720-01	Egészségügyi asszisztens	0	1 fő	12 fő	17.okt
Csongrád megye	54-720-01	Egészségügyi asszisztens	0	7 fő	23 fő	17.okt
Csongrád megye	34-522-02	Elektromos gép- készülékszerelő	0	22 fő vb. összeszerelő	4 fő vb. összeszerelő	20.okt
Bács-Kiskun	54-523-02	Elektronikai technikus	3	0	1 fő	18.okt
Csongrád megye	54-523-02	Elektronikai technikus	5	9 fő	2 fő	18.okt
Csongrád megye	54-522-01	Erősáramú elektrotechnikus	2	0	8 fő	18.okt
Bács-Kiskun	54-543-01	Faipari technikus	1	3 fő	18 fő	18.okt
Csongrád megye	54-543-01	Faipari technikus	0	8 fő	16 fő	18.okt
Bács-Kiskun	54-582-03	Magasépítő technikus	0	1 fő ép. technikus	25 fő ép. technikus	17.okt
Csongrád megye	54-582-03	Magasépítő technikus	4	13 fő ép. technikus	48 fő ép. technikus	17.okt
Csongrád megye	54-582-04	Mélyépítő technikus	1	13 fő ép. technikus	48 fő ép. technikus	17.okt
Csongrád megye	34-811-02	Mezőgazdasági gazdaasszony, falusi vendéglátó	0	0	0	20.okt
Csongrád megye	34-521-08	Mezőgazdasági gépész	0	36 fő gépkezelő	75 fő gépkezelő	20.okt
Csongrád megye	35-521-02	Mezőgazdasági gépjavító	0	134 fő	91 fő	21.okt
Csongrád megye	34-525-07	Motorkerékpár-szerelő	0	0	0	21.okt
Bács-Kiskun	54-343-01	Pénzügyi termékértékesítő (bank, befektetés, biztosítás)	0	0	0	17.okt
Csongrád megye	54-343-01	Pénzügyi termékértékesítő (bank, befektetés, biztosítás)	0	0	0	17.okt
Csongrád megye	54-841-09	Postai üzleti ügyintéző	0	0	0	16.okt
Bács-Kiskun	54-542-02	Ruhaipari technikus	0	0	0	18.okt
Csongrád megye	54-542-02	Ruhaipari technikus	0	0	0	18.okt
Csongrád megye	34-543-06	Könyvkötő és nyomtatvány-feldolgozó	0	0	0	20.okt
Bács-Kiskun	54-850-	Környezetvédelmi	0	0	12 fő	16.okt

Kiskun	01	technikus				
Csongrád megye	54-850- 01	Környezetvédelmi technikus	0	25 fő	30 fő	16.okt
Csongrád megye	54-841- 02	Közúti közlekedés- üzemvitel ellátó	0	0	0	17.okt
Csongrád megye	54-524- 01	Laboratóriumi technikus	0	0	0	18.okt

Források

Felhasznált szakirodalom

- Csehné Papp Imola, Marton József, Szarvák Tibor (2015): *A hiányszakmák folyamatos munkaerőpiaci monitoringjának kidolgozása és tesztelése*. Békéscsaba: TKKI.
- Dávid János (2005): *Munkaerő piaci igények és a szakképzési rendszer közelítése*. Budapest: Nemzeti Felnőttképzési Intézet.
- Farkas Erika (2015/a): *Képzési igényfelmérés a Dél-alföldi régió foglalkoztatóinak körében*. Kézirat.
- Farkas Erika (2015/b): *A Dél-Alföldi régió foglalkoztatóinak emberi-erőforrással és felnőttképzéssel szemben támasztott igényei*. Kézirat.
- Fazekas Mihály (2011): *Az RFKB döntések háttere és hatásossága*. Budapest: MKIK GVI.
- Fülöp Gábor, Vitkóczy Marianna, Zahoreczné Kun Krisztina: Szakmaválasztás – a tanulók egyharmada befolyásolható. In: *Szak- és Felnőttképzés 2* (2013), 9-10. szám, 42-47.
- Kézdi Gábor, Köllő János, Varga Júlia: (2008) *Az érettségit nem adó szakmunkásképzés válságtünetei*. Munkaerőpiaci Tükör. Budapest: MTA KTI.
- Kormos Mária (2014): A szakmaszerkezeti döntéssel kapcsolatos tapasztalatok. In: *Szak- és Felnőttképzés 3* (2014). *Tanévnyitó 2014/15 különszám*, 40-42.
- MKIK 2013/a: *A szakképző iskolát végzettek iránti kereslet és kínálat várható alakulása – 2013*. Budapest: Magyar Kereskedelmi és Iparkamara.
- MKIK 2013/b: *A pályakezdő szakmunkások munkaerőpiaci helyzete – 2013*. Budapest: Magyar Kereskedelmi és Iparkamara.
- Nemzeti Együttműködés Programja* (2010) www.parlament.hu/irom39/00047/00047.pdf
- Odrobina László: Az államilag támogatott szakképzés tervezésének rendszere. In: *Szak- és Felnőttképzés 2* (2013), 7-8. szám, 12-13.
- Odrobina László (2014): Eredmények és feladatok a szakképzés megújítási folyamatában. In: *Szak- és Felnőttképzés 3* (2014) *Tanévnyitó 2014/15 különszám*, 2-3.
- Szanyi-F. Eleonóra (2011): A szakképzés és a munkaerőpiac összehangolásának nemzetközi példái. In: *Iskolakultúra 2011/6-7*.
- Varga Péter (2004): A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat ügyfél-megismerési módszertanának és munkaerőpiaci összhangvizsgálatának fejlesztése
http://vtmsz.hu/fileadmin/vtmsz/CMC_informaciok/CMC_eloadasok/2014_VargaPeter_CMC_eloadas.pdf

Felhasznált jogszabályok, előterjesztések

- 526/2013 KR: 562/2013. (XII. 31.) Korm. rendelet a 2014/2015-ös tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntésről és a 2014/2015-ös tanévben induló képzésekben szakiskolai tanulmányi ösztöndíjra jogosító szakképesítésekről, valamint egyes szakképzési és felnőttképzési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
2011. évi CLXXXVII. törvény a szakképzésről (SzT)
- 328/2009 KR: 328/2009. (XII. 29.) Korm. rendelet a szakiskolai tanulmányi ösztöndíjról
- 319/2014 KR: 319/2014. (XII. 13.) Korm. rendelet a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatalról
2012. évi CCXV. törvény az egyes szakképzési és felnőttképzési tárgyú törvények módosításáról

A szakképzési rendszer átalakítására, a gazdasági igényekkel való összehangolására vonatkozó koncepcióról szóló 1198/2011. (VI. 17.) Korm. határozat.
NGM (2014): Előterjesztés a Kormány részére a 2015/2016-os tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntésről és a 2015/2016-os tanévben induló képzésekben szakiskolai tanulmányi ösztöndíjra jogosító szakképesítésekről szóló kormányrendeletéről. www.mkszsz.hu

Felhasznált munkaerőpiaci jelentések:

CSMKH 2015/a: Munkaerőpiaci helyzetkép Csongrád megye 2015 január. Csongrád Megyei Kormányhivatal.
CSMKH 2015/b: Munkaerőpiaci helyzetkép Csongrád megye 2015 szeptember. Csongrád Megyei Kormányhivatal.
CSMKH 2014: Munkaerőpiaci helyzetkép Csongrád megye 2014 szeptember. Csongrád Megyei Kormányhivatal.
NGM 2013: A 2014-2020 közötti időszak foglalkoztatáspolitikai célú fejlesztéseinek megalapozása.
BMKH 2013: Negyedéves munkaerő-gazdálkodási felmérés 2013. I. negyedév Békés megye
BMKH 2014: Negyedéves munkaerő-gazdálkodási felmérés 2014. I. negyedév Békés megye
NFSZ (2012/a): Munkaerőpiaci barométer 2013.
NFSZ (2012/b): Munkaerőpiaci helyzetkép 2012.

Ábrák és táblázatok jegyzéke

Ábrák jegyzéke

1. ábra: *A legnagyobb hiánnyal jellemezhető szakmák esetében a kínálat és kereslet várható eltérése országosan*

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: *Alap-szakképesítések, melyekben nehezen betölthető álláshelyeket kínálnak a vállalatok, leggyakrabban említett 20 szakma, N=354*

2. táblázat: *A munkanélküli és foglalkoztatott státuszú megkérdezettek szakmacsoportok szerinti megoszlása, 2013*

3. táblázat: *Összehasonlítható kilépési arányok és a kilépők száma szakmacsoportok szerint 2009-2013*

4. táblázat: *A 2012-ben újonnan bejelentett álláshelyek toplistája*

5. táblázat: *A túlkeresleti szakmák támogatottsága és munkaerőpiaci helyzete*

6. táblázat: *A nehezen betölthető szakmák támogatottsága és munkaerőpiaci helyzete*

7. táblázat: *Túlkínálatos szakmák támogatottsága és munkaerőpiaci helyzete*

8. táblázat: *Ösztöndíjas hiány-szakmák, ahol a munkaerő kínálat jelentősen meghaladja a keresletet*

9. táblázat: *Ösztöndíjas hiány-szakmák, ahol az új munkaerő kereslet meghaladja az új kínálatot*

10. táblázat: *A helyi bizottságok által nem javasolt, kormány által korlátlanul támogatott képzések*

Mellékletek jegyzéke

1. melléklet: *Az ösztöndíjas hiány-szakmák munkaerő kereslete és kínálata a Dél-Alföldön*

2. melléklet: *A MFKB által javasolt, a kormány által nem támogatott képzések munkaerőpiaci kereslete és kínálata a Dél-Alföldön*

3. melléklet: *A MFKB-k által nem javasolt, a kormány által korlátozottan támogatott képzések munkaerőpiaci kereslete és kínálata a Dél-Alföldön*